

מגילה

The following book includes:

- Tanach with Ta'amei Hamikra
  - License: Public Domain
  - Source: <http://www.tanach.us/Tanach.xml>
- The Metsudah Five Megillot, Lakewood, N.J., 2001
  - License: CC-BY
  - Source: http://primo.nli.org.il/primo_library/libweb/action/dlDisplay.do?vid=NLI&docId=NNL_ALEPH002162036
- Mishnah, ed. Romm, Vilna 1913
  - License: Public Domain
  - Source: http://primo.nli.org.il/primo_library/libweb/action/dlDisplay.do?vid=NLI&docId=NNL_ALEPH001741739
- On Your Way
  - License: Public Domain
  - Source: <http://mobile.tora.ws/>
- Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp
  - License: CC-BY
  - Source: <http://learn.conservativeyeshiva.org/mishnah/>
- Senlake edition 2019 based on Ben Yehoyada, Jerusalem, 1897
  - License: CC0
  - Source: http://beta.nli.org.il/he/books/NNL_ALEPH001933802/NLI1

It was retrieved from Sefaria on May 15, 2023 (כ"ד באייר ה'תשפ"ג). It was typeset and formatted by Ktavi.

תוכן העניינים

25	פרק י	2	אסתר
		2	פרק א
27	משנה מגילה	5	פרק ב
27	פרק א	8	פרק ג
38	פרק ב	11	פרק ד
45	פרק ג	14	פרק ה
52	פרק ד	16	פרק ו
		18	פרק ז
65	בן יהוידע על מגילה	19	פרק ח
65	פרק ב הקורא למפרע	21	פרק ט

אסתר

פרק א

כִּנָּד הַמֶּלֶךְ: (ח) וְהַשְׁתַּנְּה כִּדָּת אֵין
אֲגִס כִּי־יִכֹּן | יִסַּד הַמֶּלֶךְ עַל כָּל־רֶבֶב
בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹת כְּרָצוֹן אִישׁ־וְאִישׁ: (ט)
גַּם וּשְׁתֵּי הַמַּלְכָּה עָשְׂתָה מִשְׁתָּה וְנָשִׁים
בֵּית הַמַּלְכוּת אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ:
(ס) (י) בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כָּטוֹב לִב־הַמֶּלֶךְ
בְּגִין אֲמַר לְמַהוּמָן בְּזִתָּא חֲרִבּוּנָא
בְּגִתָּא וְאַבְגָּתָא זֹתָר וְכַרְפֹּס שְׁבַעַת
הַסְרִיסִים הַמְשַׁרְתִּים אֶת־פָּנָי הַמֶּלֶךְ
אַחֲשֹׁרוּשׁ: (יא) לְהֵבִיא אֶת־וּשְׁתִּי
הַמַּלְכָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר מַלְכוּת
לְהִרְאוֹת הָעַמִּים וְהַשְּׂרִים אֶת־יִפְיָהּ
כִּי־טוֹבַת מַרְאֶה הִיא: (יב) וַתִּמָּאֵן
הַמַּלְכָּה וּשְׁתִּי לְבוֹא בְּדָבָר הַמֶּלֶךְ
אֲשֶׁר בִּנָּד הַסְרִיסִים וַיִּקְצָף הַמֶּלֶךְ מְאֹד
וַתִּמָּתוּ בָּעֵרָה בּוֹ: (יג) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
לְחַכְמִים יִדְעֵי הָעֲתִים כִּי־כֹן דָּבָר
הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי כָל־יִדְעֵי גֵת וְדִין: (יד)
וְהַקָּרִב אֵלָיו כַּרְשֻׁנָּא שְׁתַּר אֲדַמְתָּא
תַּרְשִׁישׁ מֶרְס מֶרְסָנָא מְמוּכָן שְׁבַעַת

(א) וַיְהִי בַּיּוֹם אַחֲשֹׁרוּשׁ הָיָא
אַחֲשֹׁרוּשׁ הַמֶּלֶךְ מְהֵדוּ וְעַד־פֹּשׁ שְׁבַע
וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה: (ב) בַּיָּמִים
הֵהֱם כְּשֶׁבַת | הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ עַל
כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה:
(ג) בַּשָּׁנָה שְׁלוּשׁ לְמָלְכוֹ עָשְׂה מִשְׁתָּה
לְכָל־שָׂרָיו וְעַבְדָּיו חָיִל | פָּרַס וּמְדֵי
הַפְּרָתָמִים וּשְׂרֵי הַמְּדִינֹת לִפְנָיו:
(ד) בַּהֲרֵאוֹתָו אֶת־עֲשָׂרָה כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ
וְאֶת־יָקָר תַּפְאָרַת גְּדוּלָּתוֹ יָמִים רַבִּים
שְׂמוֹנִים וּמֵאָת יוֹם: (ה) וּבְמַלּוּאת |
הַיָּמִים הָאֵלֶּה עָשְׂה הַמֶּלֶךְ לְכָל־הָעָם
הַנִּמְצָאִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה לְמַגְדוֹל
וְעַד־קֶטֶן מִשְׁתָּה שְׁבַעַת יָמִים בַּחֲצָר
גִּנַּת בֵּיתוֹ הַמֶּלֶךְ: (ו) חִיר | כַּרְפֹּס
וּתְכֵלֶת אַחוּז בְּסַבְלִי־כוּץ וְאַרְגָּמָן
עַל־גְּלִילִי כֶסֶף וְעַמּוּדֵי שֹׁשׁ מִטּוֹת
| זָהָב וְכֶסֶף עַל רִצְפַת בַּהֲט־וּשְׁשׁ
וְזָר וְסִחְרַת: (ז) וְהַשְׁקוֹת בְּכָלִי זָהָב
וְכֵלִים מְכֻלִּים שׁוֹנִים וְגִין מַלְכוּת רַב

כִּדָּת. לְפִי שֵׁשׁ סְעוּדוֹת שְׁכּוּפִין אֶת הַמַּסְבִּין לַשְׁתּוֹת
כָּלִי גְדוֹל, וְשֵׁשׁ שְׂאִינוֹ יָכוֹל לַשְׁתּוֹתוֹ כִּי אִם בְּקִשִּׁי,
אֲבָל כָּאן: "אֵין אוֹיִס":

בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. רְבוּתִינוֹ אֲמָרוּ: שְׁבַת הִיא:
וַתִּמָּאֵן הַמַּלְכָּה וּשְׁתִּי. רְבוּתִינוֹ אֲמָרוּ: לְפִי שְׁפָרְחָה
כִּי צִרְעַת כְּדִי שְׁתִּמָּאֵן וְחִהְרָה. לְפִי שְׁהִיְתָה מִפְּשֻׁטָּת
בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל עֲרֻמוֹת וְעוֹשָׂה כִּהּוֹן מְלָאכָה בְּשִׁבְתָּהּ,
וַיִּגְדַּר עָלֶיהָ שְׁתַּפְּשֻׁטָּת עֲרֻמָּה בְּשִׁבְתָּהּ:
כִּי כֹן דָּבָר הַמֶּלֶךְ. כִּי כֹן מוֹהָב הַמֶּלֶךְ בְּכָל מִשְׁפָּט
לְשׁוֹם אֶת הַדָּבָר "לִפְנֵי כָל יוֹדְעֵי דָת וְדִין":

וַיְהִי בַּיּוֹם אַחֲשֹׁרוּשׁ. מֶלֶךְ פָּרַס הִיא, שְׁמֶלֶךְ תַּחַת
כּוֹרֶשׁ לְסוּף שְׁבַעִים שָׁנָה שָׁל גְּלוּת בָּבֶל:
כְּשֶׁבַת הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ, וְגו'. כְּשִׁנְתָּקִים הַמַּלְכוּת
בִּידוֹ. וְרְבוּתִינוֹ פִּרְשׁוּהוּ בַּעֲנֵן אַחֵר בְּמַסְכַּת מְגִילָה:
וּפְרָתָמִים. שְׁכֻמוֹתֵים בִּלְשׁוֹן פָּרַס:
יָמִים רַבִּים. עָשְׂה לָהֶם מִשְׁתָּה:
גִּנַּת. מְקוֹם וְרֵעוּנֵי יִדְקוֹת:
חִיר כַּרְפֹּס וְתַכְלֵת. מִיָּדִי בְּגָדִים אֲבַעֲנוּנִים פָּרַס לָהֶם
לְמַצָּעוֹת:
וְהַשְׁקוֹת בְּכָלִי זָהָב. כְּמוֹ וְלִהְשָׁקוֹת:

שָׁרִי הַמֶּלֶךְ וְכָדִי בִּזְיוֹן נִקְצָף: (יט)
אִם-עַל-הַמֶּלֶךְ טוֹב יֵצֵא דְבַר-מַלְכוּת
מִלִּפְנֵי וְיִכְתֹּב בְּדַתִּי פָּרֶס-וּמְדִי וְלֹא
יַעֲבֹר אֲשֶׁר לֹא-תֵבֹא וְשָׁתִי לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ אַחֲשׁוּרוֹשׁ וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן
הַמֶּלֶךְ לְרַעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה:

(כ) וְנִשְׁמַע פֶּתַח הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה
בְּכָל-מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא וְכָל-הַנָּשִׁים
יִתְּנוּ יָקָר לְבַעֲלֵיהֶן לְמַגְדֹּל וְעַד-קֶטֶן:
(כא) וַיִּיטֹב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ
וְהַשָּׁרִים וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כְּדִבְרֵי מִמוּכָן:
(כב) וַיִּשְׁלַח סָפְרִים אֶל-כָּל-מְדִינֹת
הַמֶּלֶךְ אֶל-מְדִינָה וּמְדִינָה כְּכַתְּבָהּ
וְאֶל-עַם וְעַם כָּלִשׁוֹנָן לְהִיּוֹת כָּל-אִישׁ
שָׂרָר בְּבֵיתוֹ וּמַדְבַּר כָּלִשׁוֹן עִמּוֹ: (פ)

שָׁרִי ו פָּרֶס וּמְדִי רֹאֵי פָּנֵי הַמֶּלֶךְ
הַיֹּשְׁבִים רֹאשְׁנָה בַּמַּלְכוּת: (טו)
כָּדִת מֵה-לַעֲשׂוֹת בַּמַּלְכָּה וְשָׁתִי עַל
ו אֲשֶׁר לֹא-עָשְׂתָה אֶת-מֵאֲמַר הַמֶּלֶךְ
אַחֲשׁוּרוֹשׁ בִּגְד הַסָּרִיסִים: (ס) (טז)
וַיֵּאמֶר מוֹמְכָן [מִמוּכָן] לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
וְהַשָּׁרִים לֹא עַל-הַמֶּלֶךְ לְבָדוֹ עֲוֹתָהּ
וְשָׁתִי הַמַּלְכָּה כִּי עַל-כָּל-הַשָּׁרִים
וְעַל-כָּל-הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכָל-מְדִינֹת
הַמֶּלֶךְ אַחֲשׁוּרוֹשׁ: (יז) כִּי-יֵצֵא
דְבַר-הַמַּלְכָּה עַל-כָּל-הַנָּשִׁים לְהַבְזֹת
בְּעֲלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן בְּאֶמְרָם הַמֶּלֶךְ
אַחֲשׁוּרוֹשׁ אֲמָר לְהַבִּיא אֶת-וְשָׁתִי
הַמַּלְכָּה לִפְנֵי וְלֹא-בָאָה: (יח) וְהַיּוֹם
הַזֶּה תֵּאמְרָנָה ו שָׁרֹת פָּרֶס-וּמְדִי
אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת-דְּבַר הַמַּלְכָּה לְכָל

הַמֶּלֶךְ עַל כָּל הַנָּשִׁים לְהַבְזֹת אִף הֵן אֶת בְּעֲלֵיהֶן:
תֵּאמְרָנָה שָׁרֹת פָּרֶס וּמְדִי וּגו'. לְכָל שָׁרֵי הַמֶּלֶךְ אֶת
הַדָּבָר הַזֶּה. וְהָרִי זֶה מִקְרָא קָצֵר:
דְּבַר מַלְכוּת. גִּזְרֵת מַלְכוּת שֶׁל נִקְמָה שְׂעוּדָה לְהַרְגָּה:
וּמַדְבַּר כָּלִשׁוֹן עִמּוֹ. כּוֹפֶה אֶת אֲנִשְׁתּוֹ לְלַמֵּד אֶת
לְשׁוֹנוֹ אִם הִיא בַת לְשׁוֹן אַחֵר:

וְהַקֶּרֶב אֵלָיו. לַעֲרֹךְ דְּבָרָיו לִפְנֵיהֶם. אֵלֶּיָּהֶם: כְּרִשְׁנָא
שְׁתֵּר, וּגו':
כָּדִת מֵה לַעֲשׂוֹת. מוֹסֵב עַל "וַיֵּאמֶר הַמֶּלֶךְ
לְחֻקִּים":
עֲוֹתָהּ. לְשׁוֹן עִו:
כִּי יֵצֵא דְבַר הַמַּלְכָּה עַל כָּל הַנָּשִׁים. זֶה שֶׁבִּזְיוֹתָהּ אֶת

פרק ב

בַּת־דָּלוּ כִּי אֵין לָהּ אָב וְנִנְעָרָה
יַפְתָּתָאֵל וְטוֹבָת מֶרְאָה וּבָמֹת אֲבִיהָ
וְאִמָּהּ לִקְחָהּ מֶרְדְּכָי לֹו לְבַת: (ח) וַיְהִי
כִּהְשִׁמֵּעַ דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבִהַקְלָץ
נִעְרוֹת רַבּוֹת אֶל־שׁוֹשָׁן הַבִּירָה
אֶל־גֵּד הַגִּי וּתְלַקַּח אֶסְתֵּר אֶל־בֵּית
הַמֶּלֶךְ אֶל־גֵּד הַגִּי שֹׁמֵר הַנָּשִׁים:
(ט) וַתֵּיטֵב הַנִּנְעָרָה כְּעִנְיָן וַתִּשָּׂא
חֶסֶד לַפְּנִיָּו וַיְבַהֵל אֶת־תַּמְרוּקִיָּה
וְאֶת־מְנוּחֶלֶת לְתַת לָהּ וְאֵת שְׁבַע
הַנְּעָרוֹת הָרְאִיוֹת לְתַת־לָהּ מִבֵּית
הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁנֶנָּה וְאֶת־נִעְרוֹתֶיהָ לְטוֹב
בֵּית הַנָּשִׁים: (י) לֹא־הִגִּידָה אֶסְתֵּר
אֶת־עֲמָהּ וְאֶת־מִוְלָדָתָהּ כִּי מֶרְדְּכָי
צִנָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא־תִגִּיד: (יא)
וּבְכָל־יָוֹם וַיּוֹם מֶרְדְּכָי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי
חֲצָר בֵּית־הַנָּשִׁים לְדַעַת אֶת־שָׁלוֹם
אֶסְתֵּר וּמִה־יַּעֲשֶׂה בָּהּ: (יב) וּבִהַגִּיעַ
תֵּרֶן נִעְרָה וְנִנְעָרָה לְבֹא | אֶל־הַמֶּלֶךְ
אֲשַׁשְׁוֹרוּשׁ מִקֵּץ הַיּוֹת לָהּ כִּדְת הַנָּשִׁים

(א) אֲחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּשֶׁךְ חֲמַת
הַמֶּלֶךְ אֲשַׁשְׁוֹרוּשׁ זָכַר אֶת־נִשְׁתִּי
וְאֵת אֲשֶׁר־עָשָׂתָה וְאֵת אֲשֶׁר־נִגְזַר
עָלֶיהָ: (ב) וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי־הַמֶּלֶךְ
מִשְׁרָתֵינוּ יִבְקָשׁוּ לַמֶּלֶךְ נִעְרוֹת בְּתוּלוֹת
טוֹבוֹת מֶרְאָה: (ג) וַיִּפְלֹד הַמֶּלֶךְ
פְּקִידִים בְּכָל־מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ וַיִּקְבְּצוּ
אֶת־כָּל־נִנְעָרָה־כְּתוּלָה טוֹבַת מֶרְאָה
אֶל־שׁוֹשָׁן הַבִּירָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים
אֶל־גֵּד הַגָּא סָרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים
וְנִתְּנוּ תַּמְרוּקִיָּה: (ד) וְהַנִּנְעָרָה
אֲשֶׁר תֵּיטֵב בְּעִינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת
וְשִׁתִּי וַיֵּיטֵב הַדְּבָר בְּעִינֵי הַמֶּלֶךְ
בַּעֲשׂ כֵּן: (ה) (ו) אִישׁ יְהוּדִי הָיָה
כְּשׁוֹשָׁן הַבִּירָה וְשִׁמּוֹ מֶרְדְּכָי בֶּן־יָאִיר
בֶּן־שִׁמְעִי בֶּן־הִישׁ אִישׁ יְמִינִי: (ז)
אֲשֶׁר הִגְלָה מִירוּשָׁלַיִם עַם־הַגָּלָה
אֲשֶׁר הִגְלָתָהּ עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה
אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל:
(ז) וַיְהִי אַמֵּן אֶת־הַדְּפָה הָיָה אֶסְתֵּר

וַיִּשְׁלַחָהּ, שָׂאם יָדְעוּ שֶׁהִיא מִמְּשַׁפַּחַת שְׂאוּל הַמֶּלֶךְ
הָיָה מְחַזְּקִים בָּהּ:
וְמִה יַעֲשֶׂה בָּהּ. זֶה אֶחָד מִשְׁנֵי צִדִּיקִים שֶׁנִּתְּנוּ לָהֶם
רָמֵז יְשׁוּעָה: דָּוִד וּמֶרְדְּכָי. דָּוִד, שֶׁנֶּאֱמַר "גַּם אֵת
הָאָדָם גַּם אֵת הַדּוֹב הִכָּה עֲבָדָיו". אָמַר: "לֹא
כָּא לִידִי דָבָר זֶה אֲלֹא לְסִמּוֹן עָלָיו לְהַלְחִים עִם
זֶה". וְכֵן מֶרְדְּכָי אָמַר: "לֹא אֲרַע לְצַדִּיקָת זֶה
שֶׁתְּלַקַּח לְמַשְׁכָּב נָכְרִי אֲלֹא שֶׁתַּעֲתִּידָה לְקוֹם לְהוֹשִׁיעַ
לְיִשְׂרָאֵל". לְפִיכָךְ, הָיָה מְחִיר לְדַעַת מִה יְהִי
בְּסוֹפָה:

זָכַר אֵת וְשִׁתִּי. אֵת יָפִיָּה וְנִנְעָרָה:
וַיִּפְקֹד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים. לְפִי שְׁכָל פְּקִיד וּפְקִיד יְדוּעוֹת
לוֹ נָשִׁים הִפְּכוּ שְׂבָמִדִּינוֹתוֹ:
אִישׁ יְהוּדִי. עַל שְׁנֵיהֶם עִם גְּלוּת יְהוּדָה. כָּל אוֹתוֹן
שֶׁנִּתְּנוּ עִם מַלְכֵי יְהוּדָה הָיוּ קְרוּיִם "יְהוּדִים" בֵּין
הַגּוֹיִם, וְאִפְּלוּ מִשְׁבָּט אַחֵר הֵם:
לוֹ לְבַת. רַבּוּתֵנוּ פֶּרֶשׁוֹ "לְבַת", לְאִשָּׁה:
וַיְבַהֵל אֵת תַּמְרוּקִיָּה. וַיְרִי וּמִמְהָר בְּשִׁלָּה, מִשָּׁל כֵּלָן:
אֲשֶׁר לֹא תִגִּיד. כִּדִּי שִׁיאִמְרוּ שֶׁהִיא מִמְּשַׁפַּחַת בּוֹזִיָּה

שָׁנִים עָשָׂר חֲדָשׁ כִּי בָּן יִמְלֹאוּ יָמֵי
מְרוֹקֵיהֶן וְשָׁשָׂה חֲדָשִׁים בְּשָׁמֶן הַמֶּלֶךְ
וְשָׁשָׂה חֲדָשִׁים בְּבָשָׂמִים וּבִתְמָרוֹקֵי
הַנָּשִׁים: (יג) וּבָזָה הַנְּעָרָה בָּאָה
אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶת פְּלִיאָשָׁר תֹּאמֶר יָגִתָּן
לָהּ לָבוֹא עִמָּה מִבֵּית הַנָּשִׁים עַד־בֵּית
הַמֶּלֶךְ: (יד) בַּעֲרָב וְהָיָה בָּאָה
וּבְבֹקֶר הָיָה שָׁכָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים
שְׁנֵי אֲלֵנֶיךָ שָׁעֲשָׂעוּ סָרִיס הַמֶּלֶךְ שֶׁמֶר
הַפִּילֹגֶשִׁים לֹא־תָבוֹא עוֹד אֶל־הַמֶּלֶךְ
כִּי אִם־חֲפָצָן בָּהּ הַמֶּלֶךְ וְנִקְרָאָה בְּשֵׁם:
(טו) וּבַהֲגִיעַ תֶּרֶ־אֶסְתֵּר בֵּת־אֲבִיתָיִל
דָּד מֶרְדֳּכָי אֲשֶׁר לָקַח־לָוּ לְבֵת לָבוֹא
אֶל־הַמֶּלֶךְ לֹא בִקְשָׁה דְּבָר כִּי אִם
אֶת־אֲשֶׁר יֹאמֶר הִגִּי סָרִיס־הַמֶּלֶךְ
שֶׁמֶר הַנָּשִׁים וּתְהִי אֶסְתֵּר נִשְׂאֶת
חֵן בְּעֵינֵי פֶלִיאָרְאִיהָ: (טז) וּתִלְקַח
אֶסְתֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶחָשְׁוֵרוּשׁ אֶל־בֵּית
מַלְכוּתוֹ בַּחֲדָשׁ הָעֲשִׁירִי הוּא־חֲדָשׁ
טֵבֵת בִּשְׁנַת־שִׁבְעָה לַמַּלְכוּתוֹ: (יז)
וַיֹּאֲהֵב הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר מִכָּל־הַנָּשִׁים

וּתְשָׂא־תָן וְתִסַּד לִפְנֵינוּ מִכָּל־הַבְּתוּלָה
וַיֵּשֶׁם בְּתֶר־מַלְכוּת בְּרֹאשָׁה וַיִּמְלִיכָהּ
תַּחַת וְשִׁתִּי: (יח) וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ
מִשְׁתֶּה גָדוֹל לְכָל־שָׂרָיו וְעַבְדָּיו אֶת
מִשְׁתֶּה אֶסְתֵּר וַהֲנִיחָהּ לַמְדִּינוֹת עָשָׂה
וַיִּתֵּן מִשְׂאֵת כֶּנֶד הַמֶּלֶךְ: (יט)
וּבַהֲקָבֵץ בַּתּוּלוֹת שְׁנִית וּמֶרְדֳּכָי יָשָׁב
בְּשַׁעֲר־הַמֶּלֶךְ: (כ) אִין אֶסְתֵּר מִגִּדַּת
מוֹלְדָתָהּ וְאֶת־עִמָּה כַּאֲשֶׁר צָוָה עָלֶיהָ
מֶרְדֳּכָי וְאֶת־מֵאמֶר מֶרְדֳּכָי אֶסְתֵּר
עָשָׂה כַּאֲשֶׁר הִנִּיתָה בְּאִמְנָה אֶתּוֹ:
(ס) (כא) בִּיָּמִים הֵהֶם וּמֶרְדֳּכָי
יָשָׁב בְּשַׁעֲר־הַמֶּלֶךְ קֶצֶף בְּגָתָן וְתָרַשׁ
שְׁנֵי־סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁמָרֵי הַסֹּף
וַיִּבְקְשׁוּ לִישָׁלֹם לֹד בַּמֶּלֶךְ אֶחָשְׁוֵרוּשׁ:
(כב) וַיִּזְדַּע הַדָּבָר לְמֶרְדֳּכָי וַיִּגִּד
לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּתֹאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ
בְּשֵׁם מֶרְדֳּכָי: (כג) וַיִּבְקֹשׁ הַדָּבָר
וַיִּמָּצֵא וַיִּתְּלוּ שְׁנֵיהֶם עַל־עֵץ וַיִּכְתֹּב
בְּסֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: (פ)

תר. זמן:

כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר. כָּל שְׂחוֹק וּמִינֵי זִמְרוֹ:

אֶל בֵּית הַנָּשִׁים שְׁנֵי. הַשְּׁנֵי:

בַּחֲדָשׁ הָעֲשִׁירִי. עַתָּה צָוָה שֶׁהַגּוֹי נִהְיָה מִן הַגּוֹי. זְמַן
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ עַתָּה צָוָה כְּדֵי לַחֲבֹבָה עָלָיו:
מִכָּל הַנָּשִׁים. הַבְּעוּלוֹת, שְׂאֵף נָשִׁים הַבְּעוּלוֹת קִבֵּץ:

וַהֲנִיחָהּ לַמְדִּינוֹת עָשָׂה. לְכַבּוּדָה הָיִיתָ לָהֶם מִן הַמַּסָּה
שְׁעָלֵיהֶם:

אִין אֶסְתֵּר מִגִּדַּת מוֹלְדָתָהּ. לִפְנֵי שְׁמֹרְדֳכִי יוֹשָׁב
בְּשַׁעֲר־הַמֶּלֶךְ. הַמְזֻרָה וְהַמְרֻמָּה עַל כָּךְ:

לְשָׁלֹם יָד. לְהַשְׁקוּתוֹ סֵם הַמָּוֶת:

וַיִּזְדַּע הַדָּבָר לְמֶרְדֳּכִי. שְׁהָיוּ מִסְפָּרִים דְּבָרֵיהֶם לִפְנֵינוּ
בְּלִשׁוֹן מוֹרִסִּי. וְאִין יוֹדְעִים שְׁהָיָה מֶרְדֳּכִי מִכִּיר
בְּשִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת שְׁהָיָה מִיּוֹשְׁבֵי לְשֹׁפֶת הַנְּזִיחַ:
וַיִּכְתֹּב בְּסֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים. הַטּוֹכָה שֶׁעָשָׂה מֶרְדֳּכִי

לַמֶּלֶךְ:

פרק ג

אֶחָשׁוּרֹשׁ הַפִּיל פּוֹרֹ הוּא הַגּוֹרֵל
 לִפְנֵי הֶמֶן מִיּוֹם וּלְיוֹם וּמַחְדָּשׁ לַחֲדָשׁ
 שָׁנִים-עֶשֶׂר הוּא-חֲדָשׁ אֶדֶר: (ס)
 (ח) וַיֹּאמֶר הֶמֶן לַמֶּלֶךְ אֶחָשׁוּרֹשׁ
 יִשְׁנֹו עִם-אַחֲזָה מִפְּגַר וּמִפְּרָד בֵּין
 הָעַמִּים בְּכָל מְדִינֹת מְלֻכּוֹתָהּ וְדַתִּיהֶם
 שְׁנוֹת מִכָּל-עָם וְאֶת-דַּתִּי הַמֶּלֶךְ אֵינָם
 עוֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ אִין-שְׁנָה לְהַנִּיחָם:
 (ט) אִם-עַל-הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכְתֹּב
 לְאַבְדָּם וְעֲשִׂרֶת אֲלָפִים כֶּסֶף-כֶּסֶף
 אֲשֶׁקּוֹל עַל-יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהָבִיא
 אֶל-גִּגְנֵי הַמֶּלֶךְ: (י) וַיִּסֶּר הַמֶּלֶךְ
 אֶת-טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהֶמֶן
 בֶּן-הַמַּמְכָּתָא הָאֲגָגִי צָרָר הַיְּהוּדִים:
 (יא) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֶמֶן הַכֶּסֶף
 נָתַן לָךְ וְהָעָם לַעֲשׂוֹת בּוֹ כְּטוֹב
 בְּעִינֶיךָ: (יב) וַיִּקְרָא סִפְרֵי הַמֶּלֶךְ
 בַּחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בִּשְׁלוֹשָׁה עֶשֶׂר יוֹם
 בּוֹ וַיִּכְתֹּב בְּכָל-אֲשֶׁר-צָנָה הֶמֶן אֵל
 אֶחָשׁוּרֹשׁ פְּגִי-הַמֶּלֶךְ וְאֶל-הַפַּחֲזֹת אֲשֶׁר
 וְעַל-מְדִינָהּ וּמְדִינָהּ וְאֶל-שָׂרֵי עַם

(א) אֶתֶר וְהַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדֹּל
 הַמֶּלֶךְ אֶחָשׁוּרֹשׁ אֶת-הֶמֶן בֶּן-הַמַּמְכָּתָא
 הָאֲגָגִי וַיִּנְשָׂאֵהוּ וַיִּשָּׂם אֶת-כֶּסֶאוֹ מֵעַל
 כָּל-הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ: (ב) וְכָל-עַבְדֵי
 הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר-בָּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כְּרָעִים
 וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהֶמֶן כִּי-כֵן צָנָה-לוֹ הַמֶּלֶךְ
 וּמִרְדֵּכִי לֹא יָכַרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה:
 (ג) וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר-בָּשַׁעַר
 הַמֶּלֶךְ לְמִרְדֵּכִי מְדוּעַ אַתָּה עוֹבֵר
 אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ: (ד) וַיְהִי בִּאֵמָרם
 [כְּאֵמָרָם] אֵלָיו יוֹם וַיּוֹם וְלֹא שָׁמַע
 אֲלֵיהֶם וַיִּגִּדּוּ לְהֶמֶן לְרֹאוֹת הַיַּעֲמָדוֹ
 דְּבָרֵי מִרְדֵּכִי כִי-הִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר-הוּא
 יְהוּדִי: (ה) וַיֵּרָא הֶמֶן כִּי-צִוּוּ מִרְדֵּכִי
 כָּרַע וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ וַיִּמְלֵא הֶמֶן חֲמָה:
 (ו) וַיִּבְּזוּ בְּעֵינָיו לְשַׁלַּח יָד בְּמִרְדֵּכִי
 לְבַדּוֹ כִּי-הִגִּידוּ לוֹ אֶת-עַם מִרְדֵּכִי
 וַיִּבְקֹשׁ הֶמֶן לְהַשְׁמִיד אֶת-כָּל-הַיְּהוּדִים
 אֲשֶׁר בְּכָל-מְלָכוֹת אֶחָשׁוּרֹשׁ עַם
 מִרְדֵּכִי: (ז) בַּחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא-חֲדָשׁ
 נִסָּן בִּשְׁנַת שְׁתִּים עָשָׂרָה לַמֶּלֶךְ

קָצָר הוּא:

וְאֶת דְּמֵי הַמֶּלֶךְ. לַחַת מִס לְעִבּוּדַת הַמֶּלֶךְ:

יִכְתֹּב לְאַבְדָּם. יִכְתֹּב סְפָרִים לְשַׁלַּח לְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת

לְאַבְדָּם:

וַיִּסֶּר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ. הוּא מִתֵּן כָּל דָּבָר גְּדוֹל

שֶׁיִּשְׁאַלּוּ מֵאֵת הַמֶּלֶךְ. לִהְיוֹת מִי שֶׁהַטַּבַּעַת בְּיָדוֹ

שְׁלִים בְּכָל דָּבָר הַמֶּלֶךְ:

אֶתֶר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. שְׁנִבְרָאֵת רְפוּאָה זוֹ לִהְיוֹת

לְחֻשׁוֹתָהּ לְיִשְׂרָאֵל:

כְּרָעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים. שֶׁעֲשָׂה עִצְמוֹ אֵלּוֹהִים, לְפִיכָךְ,

וּמִרְדֵּכִי לֹא יָכַרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה:

הַיַּעֲמָדוֹ דְּבָרֵי מִרְדֵּכִי. הָאֹמֶר שֶׁלֹּא יִשְׁתַּחֲוֶה

עוֹלָמִית, כִּי הוּא יְהוּדִי, וְהוֹדָה עַל עִבּוּדַת אֱלֹהִים:

הַפִּיל פּוֹר. הַפִּיל מִי שֶׁהַפִּיל, וְלֹא פִּירַשׁ מִי. וּמִקְרָא

וְעַם מְדִינָה וּמְדִינָה כְּכַתְּבָהּ וְעַם וְעַם
 כְּלִשְׁוֹנוֹ בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֶרְשׁ נִכְתָּב
 וְנִחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ: (יג) וְנִשְׁלֹחַ
 סְפָרִים בֵּינָם הָרָצִים אֶל-כָּל-מְדִינֹת
 הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד לְהַרְגַּם וּלְאַבֵּד
 אֶת-כָּל-הַיְּהוּדִים מִנֶּעֶר וְעַד-זָלָן טַף
 וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בְּשִׁלּוּשָׁה עָשָׂר
 לַחֹדֶשׁ שְׁנֵים-עָשָׂר הוּא-יְחָדָשׁ אָדָר
 וַיִּשְׁלַח לָאֵלֶּם לְבוֹז: (יד) פֶּתֶשְׁגֹּן הַכְּתָב
 לְהַגָּתוֹ דָּת בְּכָל-מְדִינָה וּמְדִינָה גָלוּי
 לְכָל-הָעַמִּים לְהִזוֹת עֲתִידִים לַיּוֹם הַזֶּה:
 (טו) הָרָצִים יֵצְאוּ דְחוּפִים בְּדִבְרֵי
 הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוֹשׁוֹן הַבִּירָה
 וְהַמֶּלֶךְ וְהַמֶּן יֵשְׁבוּ לַשְׁתּוֹת וְהַעִיר
 שׁוֹשׁוֹן נְבוֹכַדְנֶצַּר: (פ)

וְנִשְׁלֹחַ סְפָרִים. וַיְהִי וְנִשְׁלַחִים אִישׁ מִ"טַרְמִי"ש
 בִּלְעָ"ו. וְהוּא מִזְנוּת "אִם נִלְחוּם וְנִלְחוּם" נִלְחוּם,
 "הַנִּלְחָה נִלְחִיתִי" נִלְחָה, "נִדְמָה נִדְמִיתִי": נִדְמָה:
 פֶּתֶשְׁגֹּן. לָשׁוֹן אָרְמִי פֶתֶשְׁגֹּן סְפוּר הַכְּתָב

דרישמאנ"ם בלע"ו:
 והדת נתנה בשושון. מקום שהיה המלך שם ונתן
 החק בו ביום, להיות עתידים ליום י"ג לחודש אדר.
 לכך.

וְנִשְׁלֹחַ סְפָרִים. וַיְהִי וְנִשְׁלַחִים אִישׁ מִ"טַרְמִי"ש
 בִּלְעָ"ו. וְהוּא מִזְנוּת "אִם נִלְחוּם וְנִלְחוּם" נִלְחוּם,
 "הַנִּלְחָה נִלְחִיתִי" נִלְחָה, "נִדְמָה נִדְמִיתִי": נִדְמָה:
 פֶּתֶשְׁגֹּן. לָשׁוֹן אָרְמִי פֶתֶשְׁגֹּן סְפוּר הַכְּתָב

פרק ד

על־גַּנְגִי הַמֶּלֶךְ בִּיהוּדִים [בִּיהוּדִים]
 לֹא־בָּדָם: (ח) וְאֶת־פִּתְשָׁגוֹ כְּתִב־הֶדֶת
 אֲשֶׁר־נָתַן בְּשׁוֹשָׁן לְהַשְׁמִידָם גָּמֹן
 לוֹ לְהַרְאוֹת אֶת־אֶסְתֵּר וּלְהַגִּיד
 לָהּ וּלְצִנּוֹת עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ
 לְהַתְּסֹנֶן־לוֹ וּלְבַקֵּשׁ מִלִּפְנֵי עַל־עַמָּה:
 (ט) וַיָּבֹא הַתֶּהֱ וַיַּגֵּד לְאֶסְתֵּר אֶת
 דְּבָרֵי מָרְדֳּכָי: (י) וּתְאֶמֶר אֶסְתֵּר
 לְהַתֶּהֱ וּתְצַוָּהוּ אֶל־מָרְדֳּכָי: (יא)
 כִּלְעֵבְדִי הַמֶּלֶךְ וְעַם־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ
 יוֹדְעִים אֲשֶׁר כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר
 יָבֹא־אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַחֲצַר הַפְּנִימִית
 אֲשֶׁר לֹא־יִקְרָא אֶתָּה דָּתוֹ לְהָמִית לְבָד
 מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיט־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־שִׁרְבִיט
 הַזֶּהב וְחָגָה וְאֲנִי לֹא נִקְרָאתִי לָבוֹא
 אֶל־הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם: (יב)
 וַיִּגִּדּוּ לְמָרְדֳּכָי אֶת דְּבָרֵי אֶסְתֵּר: (פ)
 (יג) וַיֹּאמֶר מָרְדֳּכָי לְהָשִׁיב אֶל־אֶסְתֵּר
 אֶל־תְּדַמִּי בְּנִפְשָׁךְ לְהַמְלִיט בֵּית־הַמֶּלֶךְ
 מִכָּל־הַיְּהוּדִים: (יד) כִּי אִם־הִתְחַרַּשׁ
 תַּחְרִישִׁי בְּעַת הַזֹּאת רָחוּ וְהִצִּילָהּ

(א) וּמָרְדֳּכָי יָדַע אֶת־כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה
 וַיִּקְרַע מָרְדֳּכָי אֶת־בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ
 שָׂק וַאֲפֹר וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק
 וַעֲקָה גְדֻלָּה וּמָרָה: (ב) וַיָּבֹא
 עַד לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ כִּי אֵין לָבוֹא
 אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק: (ג)
 וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה מְקוֹם אֲשֶׁר
 דָּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מִגֵּיעַ אָבָל גְּדוֹלִי
 לַיְּהוּדִים וְצוּם וּבְכִי וּמִסְפַּד שָׂק
 וְאֲפֹר יַעֲצֶה לָרַבִּים: (ד) וְתִבְוֹאִינָה
 נַעֲרוֹת אֶסְתֵּר וְסָרִיסֶיהָ וַיִּגִּדּוּ לָהּ
 וּתַתְּחַלְחֵל הַמֶּלֶכָּה מֵאֵד וּתִשְׁלַח
 בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת־מָרְדֳּכָי וּלְהַסִּיר
 שָׂקוֹ מֵעָלָיו וְלֹא קָבַל: (ה) וּתִקְרָא
 אֶסְתֵּר לְהַתֶּהֱ מִסָּרִיסֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
 הִעֲמִיד לִפְנֵיהָ וּתְצַוָּהוּ עַל־מָרְדֳּכָי
 לְדַעַת מַה־זֶּה וְעַל־מַה־זֶּה: (ו) וַיֵּצֵא
 הַתֶּהֱ אֶל־מָרְדֳּכָי אֶל־רִחוּב הָעִיר
 אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ: (ז) וַיַּגִּד־לוֹ
 מָרְדֳּכָי אֶת כָּל־אֲשֶׁר קָרָהוּ וְאֶת
 פְּרִשְׁת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הֵמָּן לְשָׂקוֹל

פָּרֻשׁת הַכֶּסֶף. פָּרֻשׁת הַכֶּסֶף:

אֶל תְּדַמִּי בְּנִפְשָׁךְ. אֶל תַּחֲשָׁבִי. כְּמוֹ "וְהִיא כְּאִשֶּׁר
 דְּמִיתִי". "אֶל תְּדַמִּי בְּנִפְשָׁךְ": "אֶל תְּהִי סְבוּרָה
 לְהַמְלִיט בְּיוֹם הַהֲרָגָה בְּבֵית הַמֶּלֶךְ. שְׂאִין אֶת רֹצֵחַ
 לִסְכּוֹן אֶת עַצְמוֹ עֲקֻשׁוֹ עַל הַסֶּפֶק לָבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ
 שְׂלֵא בְּרִשּׁוֹת":

וּמָרְדֳּכָי יָדַע. בַּעַל הַחֲלוֹם אָמַר לוֹ שֶׁהִסְכִּימוּ
 הַעֲלִינִים עַל כֶּף לִפִּי שֶׁהִשְׁתַּחֲוּוּ לְצֶלֶם בִּימִי
 וְבוֹכְדִנְצָר וְשִׁנְהִנוּ מִסְּעוּדָת אַחֲשֵׁרוֹשׁ:

כִּי אֵין לָבוֹא. אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ לָבוֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ
 בִּלְבוּשׁ שָׂק:

דָּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ. כְּשֶׁהִשְׁלֹחִים נוֹשְׂאֵי הַסָּפָרִים
 עוֹבְרִים שָׁם וְתָנָה הֶדֶת בְּעִיר:

וְאֶל־תִּשְׁתּוֹ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וַיּוֹם
 גַּם־אֲנִי וְנַעֲרָתִי אָצוּם בָּן וּבָכָן אָבוּא
 אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא־כָדָת וּכְאֲשֶׁר
 אֲבָדָתִי אֲבָדָתִי: (יז) וַיַּעֲבֵר מֶרְדֵּכָי
 וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוְּתָה עָלָיו אֶסְתֵּר:
 (ס) וַיַּעֲמֹד לַיהוּדִים מִמָּקוֹם אֲחֵר וְאֶת־
 וּבֵית־אֶבֶיךָ תֹאכְלוּ וּמִי יוֹדֵעַ אִם־לָעֵת
 כְּזֹאת הִנָּעַתָּ לַמְּלָכֹת: (טו) וּתֹאמַר
 אֶסְתֵּר לְהַשִּׁיב אֶל־מֶרְדֵּכָי: (טז) לֵךְ
 כְּנוֹס אֶת־כָּל־הַיהוּדִים הַנִּמְצָאִים
 בְּשׁוֹשָׁן וְצוּמוּ עָלַי וְאֶל־תֹּאכְלוּ

וַיַּעֲבֵר מֶרְדֵּכָי. על דת, להתענות ביום טוב ראשון
 של פסח, שהתענה י"ד בניסן ומ"ו ומ"ז, שהרי
 ביום י"ג נכתבו הספרים:

ומי יודע אם לעת כזאת הִנָּעַתָּ למלכות. ומי יודע
 אם יחפץ בך המלך לשונה הבאה שהוא זמן ההרנה:
 אֲשֶׁר לֹא כָדָת. שאין דת לכנס אֲשֶׁר לֹא יִקְרָא.
 ומדרש אגדה: "אֲשֶׁר לֹא כָדָת" שעד עתה באנס
 ועכשיו ברצון:

פרק ה

עד-חצֵי המלכות ותעשׁ: (ז) ותען אסתר ותאמר לשאלתי ובקשתי: (ח) אם-מצאתי חן בעיני המלך ואם-על-המלך טוב לתת את-שאלתי ולעשות את-בקשתי יבוא המלך והמן אל-המשתה אשר אעשה להם ומחר אעשה כדבר המלך: (ט) ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב וכראות המן את-מרדכי בשער המלך ולא-קם ולא-נע מלפניו וימלא המן על-מרדכי חמה: (י) ויתאפק המן ויבוא אל-ביתו וישלח ויבא את-אהביו ואת-גרש אשתו: (יא) ויספר להם המן את-כבוד עשרו ורב בגיו ואת כל-אשר גדלו המלך ואת אשר נשאו על-השרים ועבדי המלך: (יב) ויאמר המן אף לא-הביאה אסתר המלכה עם-המלך אל-המשתה אשר-עשתה כי אם-אותי וגם-למחר אני קרוא-לה עם-המלך: (יג) וכל-זה

(א) ויהי | ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות ותעמד בחצר בית-המלך הפנימית נכח בית המלך והמלך יושב על-כסא מלכותו בבית המלכות נכח פתח הבית: (ב) ויהי כראות המלך את-אסתר המלכה עומדת בחצר נשאה חן בעיניו ויושט המלך לאסתר את-שרביט הזהב אשר בידו ותקרב אסתר ותגע בראש השרביט: (ג) ויאמר לה המלך מה-לך אסתר המלכה ומה-בקשתך עד-חצֵי המלכות וינתן לה: (ד) ותאמר אסתר אם-על-המלך טוב יבוא המלך והמן היום אל-המשתה אשר-עשיתי לו: (ה) ויאמר המלך מהרו את-המן לעשות את-דבר אסתר ויבא המלך והמן אל-המשתה אשר-עשתה אסתר: (ו) ויאמר המלך לאסתר במשתה הזו מה-שאלתך וינתן לה ומה-בקשתך

יבוא המלך והמן. רבותינו אמרו מעמים הרבה בדבר: מה ראתה אסתר שזמנה את המן כדי לקנאו בפלך ובשרים, שהפלך יחשב שהוא חושק אליה ויהרגו, ועוד מעמים רבים:

ומחר אעשה כדבר המלך. מה שבקשת ממני כל הימים, לנלות לך את עמי ואת מולדתי: ויתאפק. נחזיק לעמד על כעסו, כי היה ירא להנחם בלא רשות. ויתאפק אישמוט "ר בלע"ו: איננו נוה לי. איני חש לכל הכבוד אשר לי:

מלכות. בגדי מלכות. ורבותינו אמרו: שלבשתה רוח הקדש, כמה דאף אמר "ורוח לבשה את עמשי":

עד חצֵי המלכות. דבר שהוא באמצע ובחצי המלכות. הוא בית המקדש, שהחילו לבנותו בימי כדש, וחזר בו וצוה לבטל המלאכה. ואחשורוש שעמד אחריו גם הוא בטל המלאכה. ופשוטו של מקרא: אף אם תשאלי ממני חצי המלכות, אמן לך:

איגנו שנה לי בכל־עַת אֲשֶׁר אָנִי
 רָאָה אֶת־מַרְדְּכָי הַיהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר
 הַמֶּלֶךְ: (יד) וּתְאֹמַר לוֹ זָרִישׁ אֲשֵׁלֹ
 וְכָל־אֶהְיֶה יַעֲשׂוּ־עֵץ גִּבֵּה תַמְשִׁים
 אֲמַלּוּ וּבִבְקָר | אָמַר לַמֶּלֶךְ וַיִּתְּלוּ
 אֶת־מַרְדְּכָי עָלָיו וּבְא־עַם־הַמֶּלֶךְ אֶל
 הַמִּשְׁתָּה שָׁמָּה וַיִּיטֹב הַדְּבָר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
 וַיַּעַשׂ הָעֵץ: (פ)

פרק ו

(א) בלילה ההוא נדדה שנת המלך ויאמר להביא את-ספר הזכרונות דברי הימים ויהיו נקראים לפני המלך: (ב) וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי על-בגתנא ות'רש שני סריסי המלך משמרי הסף אשר בקשו לשלח יד במלך אחשורוש: (ג) ויאמר המלך מה-נעשה יקר וגדולה למרדכי עליה ויאמרו נערי המלך משרתיו לא-נעשה עמו דבר: (ד) ויאמר המלך מי בחצר והמן פא לחצר בית-המלך התיצונה לאמר למלך לתלות את-מרדכי על-העץ אשר-הכין לו: (ה) ויאמרו נערי המלך אליו הגה המן עמד בחצר ויאמר המלך יבוא: (ו) ויבוא המן ויאמר לו המלך מה-לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו ויאמר המן בלבו למי יחפץ המלך לעשות יקר יותר ממני: (ז) ויאמר המן אל-המלך איש אשר המלך חפץ ביקרו: (ח) יביאו לבוש מלכות אשר לבש-בו המלך וסוס אשר רכב עליו המלך ואשר נתן גתר מלכות בראשו:

(ט) ונתון הלבוש והסוס על-יד-איש משרי המלך הפרתמים והלבישו את-האיש אשר המלך חפץ ביקרו ויהרפיהו על-הסוס ברחוב העיר וקראו לפניו גכה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו: (י) ויאמר המלך להמן מהר קח את-הלבוש ואת-הסוס פאשר דברת ועשה-כן למרדכי היהודי היושב בשער המלך אל-תפל דבר מכל אשר דברת: (יא) ויגח המן את-הלבוש ואת-הסוס וילבש את-מרדכי ויחפיהו ברחוב העיר ויקרא לפניו גכה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו: (יב) וישב מרדכי אל-שער המלך והמן נדתר אל-ביתו אבל וחפוי ראש: (יג) ויספר המן לזרש אשתו ולכל-אחביו את כל-אשר קרהו ויאמרו לו חכמיו וזרש אשתו אם מנרע היהודים מרדכי אשר החלות לנפל לפניו לא-תוכל לו פי-נפול תפול לפניו: (יד) עודם מדברים עמו וסריסי המלך הגיעו ויביהלו להביא את-המן אל-המשתה אשר-עשתה אסתר:

הכתר בראש אדם:

וישב מרדכי. לשקו ולחשניו:

אשר החלות לנפל וגו'. אמרה: אמה זו ומשנו

לכוכבים ולעפר. כשהם יורדים יורדים עד לעפר,

וכשהם עולים עולים עד לרקיע ועד הכוכבים:

נדדה שנת המלך. נס היה. ויש אומרים שם את לבו על שומנה אסתר את המן ושם נתנה עיניה בו ויהרגהו:

ונתון הלבוש והסוס על יד איש. ואת הכתר לא הזכיר, שראה עינו של מלך רעה על שאמר שיתנו

פרק ז

מלפני המלך והמלכה: (ז) והמלך קם
 בחמתו ממשנתה הזו אל-גנת הביטן
 והמן עמד לבקש על-נפשו מאסתר
 המלכה כי ראה כי-כלתה אליו הרעה
 מצאת המלך: (ח) והמלך שב מגנת
 הביטן אל-ביתו משנתה הזו והמן
 נפל על-המטה אשר אסתר עליה
 ויאמר המלך הֲגַם לכוּשׁ אֶת-הַמַּלְכָּה
 עמי בבית הדָּבָר יֵצֵא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי
 הַמֶּן חָפוּ: (ט) (ס) ויאמר חֲרִבוּנָה
 אֶחָד מן-הַסָּרִיסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ גַּם
 הַנֶּה-הָעֵץ אֲשֶׁר-עָשָׂה הָמָן לְמַרְדֵּכָי
 אֲשֶׁר דָּבַר-טוֹב עַל-הַמֶּלֶךְ עֹמֵד בְּבֵית
 הָמָן גִּבֵּה חֲמִשִּׁים אַמָּה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
 תִּלְהוּ עָלָיו: (י) ויתלו את-הָמָן
 עַל-הָעֵץ אֲשֶׁר-הָכִין לְמַרְדֵּכָי וַחֲמַת
 הַמֶּלֶךְ שָׁכְכָה: (פ)

(א) וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן לִשְׁתּוֹת
 עִם-אַסְתֵּר הַמַּלְכָּה: (ב) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
 לַאַסְתֵּר גַּם כִּי־זֶם בְּמִשְׁתֵּה הַיָּיִן
 מִה-שְּׂאֵלְתָהּ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתִּנָּתֶן
 לָהּ וּמִה-בִּקְשָׁתָהּ עַד-חֲצֵי הַמַּלְכוּת
 וַתַּעַשׂ: (ג) וַתַּעַן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
 וַתֹּאמֶר אִם-מִצְאֵתִי הֵן בְּעֵינֶיהָ הַמֶּלֶךְ
 וְאִם-עַל-הַמֶּלֶךְ טוֹב תִּנָּתֶן-לִי נִפְשִׁי
 בְּשֵׂאֲלָתִי וְעַמִּי בִּבְקִשְׁתִּי: (ד) כִּי
 נִמְכָּרְנִי אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׁמִיד לְהַרְגוֹ
 וּלְאַבְּד וְאֵלֹהֵי לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת
 נִמְכָּרְנִי הַחַיִּשְׁתִּי כִּי אֵין הָצָר שְׁנֵה
 בְּגִזָּק הַמֶּלֶךְ: (ס) (ה) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
 אֲחַשְׁוֵרְדּוּשׁ וַיֹּאמֶר לַאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה מִי
 הוּא זֶה וְאֵי-יָנָה הוּא אֲשֶׁר-מָלְאוּ לְבוֹ
 לַעֲשׂוֹת כֵּן: (ו) וַתֹּאמֶר-אַסְתֵּר אִישׁ
 צָר וְאֵיִב הָמָן הָרַע הִנֵּה וְהָמָן נִבְעַת

אֵלָּא לְמַדְרֵשׁ, וּמִדְרָשׁוֹ שֶׁל זֶה: בַּתְּחִלָּה הָיָה מְדַבֵּר
 עִמָּה עַל יְדֵי שְׁלִיחַ. עֲכָשִׁיו שָׂדֵעַ שֶׁמִּמְשַׁפַּחַת
 מַלְכִּים הִיא, דָּבָר עִמָּה הוּא בְּעֵצְמוֹ:
 כִּי כָלְתָהּ. וְנִמְרָה הָרַעָה וְהַשְׁנֹאָה וְהַנִּקְמָה:
 וְהָמָן נִפְל. הַמֶּלֶךְ דָּחֲפוּ:
 גַּם הִנֵּה הָעֵץ. "גַּם" רָעָה אַחֲרָת עָשָׂה שֶׁהָכִין הָעֵץ
 לְתִלּוֹת אוֹהֲבוֹ שֶׁל מֶלֶךְ שֶׁהָצִיל הַמֶּלֶךְ מִסָּם הַפְּנוּת:

תָּחֵן לִי נִפְשִׁי. שֶׁלֹּא אֶהְרַג בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר בְּאֶדְר
 שְׁנֹרֶת גִּזְרֵת הָרָגָה עַל עַמִּי וּמוֹלֶדְתִּי:
 כִּי אֵין הָצָר שְׁנֵה בְּנוֹק הַמֶּלֶךְ. אֵינֶנּוּ חוֹשֵׁשׁ בְּנוֹק
 הַמֶּלֶךְ שְׂאֵלוֹ דָּרָךְ אַחֵר הַנֶּאֱתָר, הִיָּה לוֹ לֹמֵר: מָכַר
 אוֹתָם לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת וְקָבַל הַפְּמוֹן אוֹ הַחִיָּה
 אוֹתָם לְהִיּוֹת לָךְ לַעֲבָדִים הֵם וְיָרְעָם:
 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרְדּוּשׁ וַיֹּאמֶר לַאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה. כָּל
 מְקוֹם שְׁנֹאֲמֵר: "וַיֹּאמֶר, וַיֹּאמֶר" שְׁנֵי פְעָמִים, אֵינוֹ

פרק ח

בְּאַבְנֵי מוֹלֶדֶתִי: (ז) וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁרֹשׁ לְאַסְתֹּר הַמַּלְכָּה
וּלְמַרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי הַזֶּה בֵּית־הַמֶּלֶךְ נִתְּנִי
לְאַסְתֹּר וְאֹתוֹ תָּלוּ עַל־הָעֵץ עַל
אֲשֶׁר־שָׁלַח יָדוֹ בַּיהוּדִים: [בַּיְּהוּדִים:]
(ח) וְאַתֶּם כָּתְבוּ עַל־הַיְּהוּדִים
כְּטוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְחֻתְמוּ
בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ כִּי־כָתָב אֲשֶׁר־נִכְתַּב
בְּשֵׁם־הַמֶּלֶךְ וְנִחַתּוֹם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ
אֵין לְהַשִּׁיב: (ט) וַיִּקְרְאוּ סִפְרֵי־הַמֶּלֶךְ
בְּעֵת־הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי הוּא־חֹדֶשׁ
סִינּוֹן בְּשָׁלוֹשָׁה וָעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכְתֹּב
כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה מַרְדֳּכַי אֶל־הַיְּהוּדִים
וְאֵל הָאֲשֻׁרָּאִים וְהַכַּנְעָנִים וְהַפְּחוּתִים וְשָׂרֵי
הַמְּדִינֹת אֲשֶׁר וּמִקְדּוֹ וְעַד־כּוּשׁ
שֹׁבַע וָעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מְדִינָה
וּמְדִינָה כִּכְתָּבָה וְעַם וָעַם כָּל־שָׁנֹה
וְאֶל־הַיְּהוּדִים כִּכְתָּבָם וְכָל־שֹׁנָם:
(י) וַיִּכְתֹּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁרֹשׁ
וַיִּחַתֵּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח סִפְרִים
בְּיַד הָרָצִים בְּסוּסִים רַכְבֵּי הָרָכָשׁ
הָאֲשֻׁרָּאִים בְּנֵי הָרַמְכִּים:

(א) בַּיּוֹם הַהוּא נָתַן הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁרֹשׁ
לְאַסְתֹּר הַמַּלְכָּה אֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ צֶבֶר
הַיְּהוּדִים [הַיְּהוּדִים] וּמַרְדֳּכַי בָּא
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי־הִגִּידָה אֲסֵתֶר מַה
הוּא־לָהּ: (ב) וַיִּסֶּר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ
אֲשֶׁר הָעֵבִיר מִהֶמֶן וַיִּתְּנָה לְמַרְדֳּכַי
וַתֵּשֶׁם אֲסֵתֶר אֶת־מַרְדֳּכַי עַל־בֵּית
הַמֶּלֶךְ: (ג) וַתּוֹסֶף אֲסֵתֶר וַתַּדְבֵּר
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל לִפְנֵי רַגְלָיו וַתִּתְכַּן
וַתִּתְחַנֹּן־לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת־רֵעַת הַמֶּלֶךְ
הָאֲגֻגִי וְאֵת מִחְשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב
עַל־הַיְּהוּדִים: (ד) וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ
לְאַסְתֹּר אֶת שַׁרְבֹט הַזָּהָב וַתִּקֶּם אֲסֵתֶר
וַתַּעֲמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: (ה) וַתֹּאמֶר
אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־מִצָּאֵתִי חַן
לִפְנָיו וְכֹשֶׁר הַדָּבָר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה
אֵנִי בְּעֵינָיו יִכְתֹּב לְהַשִּׁיב אֶת־הַסִּפְרִים
מִחְשַׁבֶּת הַמֶּלֶךְ בְּוַתִּי הָאֲגֻגִי
אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבְדֹּל אֶת־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר
בְּכָל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ: (ו) כִּי אֵיכָכָה
אוֹכֵל וְרֹאֵתִי בָרָעָה אֲשֶׁר־יִמָּצָא
אֶת־עַמִּי וְאֵיכָכָה אוֹכֵל וְרֹאֵתִי

מַה הוּא לָהּ. אֵיךְ הוּא קְרוֹב לָהּ:

לְהַעֲבִיר אֶת רֵעַת הַמֶּלֶךְ. שֵׁנִי חֲתָמִים וְעֻצְמוֹ הָרָעָה:
הִנֵּה בֵּית הַמֶּלֶךְ וְגו'. וְהַעֲתָה הַכָּל רוֹאִים שָׂאֵנִי חֲפִץ
בָּכֶם, וְכָל מַה שֶׁתֹּאמְרוּ יֵאֱמִינוּ הַכָּל שְׁמֵאֵתִי הוּא.
לִפְיָכֶה, אֵין צְרִיכִין אֲתֶם לְהַשִּׁיבִם, אֵלֶּא "כָּתְבוּ"

סִפְרִים אַחֲרֵים "כְּטוֹב בְּעֵינֵיכֶם":

אֵין לְהַשִּׁיב. אֵין נֶאֱמָה לְהַשִּׁיבוֹ וְלַעֲשׂוֹת כְּתַב הַמֶּלֶךְ
בְּזִיּוּף:

כִּכְתָּבָה. בְּאוֹתִיּוֹת שְׁלֵמָה:

בְּיַד הָרָצִים. רֹכְבֵי סוּסִים שֶׁצִּוָּה לָהֶם לְרוֹץ:

מבֹהֲלִים ודַחוּפִּים בְּדָבָר הַמֶּלֶךְ וְהָיְתָה
נִתְּנָה בְּשׁוֹשֶׁן הַבִּירָה: (פ) (טו)
וּמֶרְצָי יֵצֵא | מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלָבוּשׁ
מַלְכוּת תַּכְלֵת וְחֹר וַעֲטָרַת זָהָב
גְּדוּלָּה וּמִתְכַּרֵּף בּוּץ וְאַרְגָּמָן וְהָעִיר
שׁוֹשֶׁן צְהֵלָה וְשִׁמְחָה: (טז) לִיהוּדִים
הָיְתָה אוֹרָה וְשִׁמְחָה וְשִׁשׁ וַיָּקָר: (יז)
וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל־עִיר וְעִיר
מִקּוֹם אֲשֶׁר דָּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מֵגִיעַ
שִׁמְחָה וְשִׁשׁוֹן לִיהוּדִים מִשְׁתָּה וַיּוֹם
טוֹב וְרַבִּים מַעֲמֵי הָאָרֶץ מְתִיבֵלִים
כִּי־נִפְל פֶּסַח־הַיְּהוּדִים עָלֵיהֶם:

(יא) אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיהוּדִים |
אֲשֶׁר בְּכָל־עִיר־וְעִיר לְהַקְהֵל וְלַעֲמֹד
עַל־נַפְשׁוֹ לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרִיג וְלֹאֲבֹד
אֶת־כָּל־חַיִּל עַם וּמְדִינָה הַצָּרִים אֲתָם
טָף וְנָשִׁים וְשָׁלָלָם לְבוֹז: (יב) בַּיּוֹם
אֲחָד בְּכָל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוּשׁ
בְּשִׁלּוּשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנִים־עָשָׂר
הוּא־חֹדֶשׁ אָדָר: (יג) פֶּתִישָׁגוֹן הַכְּתָב
לְהַנָּתֵן דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה
גְּלוּי לְכָל־הָעַמִּים וְלַהֲיוֹת הַיְּהוּדִים
[הַיְּהוּדִים] עֲתוּדִים [עֲתִידִים] לַיּוֹם
הַזֶּה לְהַנָּקָם מֵאִי־בִיָּהֶם: (יד) הָרָצִים
רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתַּרְנָּיִם יֵצְאוּ

שֶׁלֹא הָיָה לָהֶם פָּנָא, שֶׁהָיָה לָהֶם לְהַקְדִּים רָצִים
הָרֵאשׁוֹנִים לְהַעֲבִידֵם:
וּמִתְכַּרֵּף בּוּץ, מַעֲטָה בּוּץ, טְלִית הָעֵשׂוֹי לְהַחֲטֹף:
מְתִיבֵלִים, מְתַנָּגִידִים:

וְשָׁלָלָם לְבוֹז, כְּאֲשֶׁר נִכְתָּב בְּרֵאשׁוֹנוֹת וְהֵם בִּבְזָה לֹא
שָׁלְחוּ אֶת יָדָם, שֶׁהָרָאוּ לִכָּל שֶׁלֹא נַעֲשֶׂה לְשֵׁם מָמוֹן:
פֶּתִישָׁגוֹן, אֲגֶרֶת מִפְּרֹשׁ:
מְבַהֲלִים, מְמַהְרִים אוֹתָם לַעֲשׂוֹת מְהֵרָה, לְפִי

פרק ט

וְאֵת | אֶסְפֹּתָא: (ח) וְאֵת | פּוֹרְתָא
וְאֵת | אֲדִלְיָא וְאֵת | אַרִידְתָּא: (ט)
וְאֵת | פְּרַמְשָׁתָא וְאֵת | אַרִיסִי וְאֵת
| אַרְדִּי וְאֵת | וַיִּזְתָּא: (י) עֲשֶׂרֶת בְּנֵי
הָמֶן בְּנוֹ-הַמֶּנְתָּא צָרַר הַיְּהוּדִים הֶרְגוּ
וּבְבִזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת-יָדָם: (יא) בְּיוֹם
הַהוּא בָּא מִסְפֵּר קְהֵרוּגִים בְּשׁוֹשֹׁן
הַבִּירָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: (ס) (יב) וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה בְּשׁוֹשֹׁן הַבִּירָה
הָרָגוּ הַיְּהוּדִים וְאַבְדָּ חֲמֵשׁ מֵאוֹת
אִישׁ וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי-הָמֶן בַּשָּׂאֵר
מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ מֶה עָשׂוּ וּמַה-שָּׂאֲלָתָם
וַיָּנֶחֱמוּ לָךְ וּמַה-בִּקְשָׁתָהּ עוֹד וְתַעֲשֶׂה:
(יג) וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם-עַל-הַמֶּלֶךְ
טוֹב יָנִתִּן גַּם-מִחֶר לַיְּהוּדִים אֲשֶׁר
בְּשׁוֹשֹׁן לַעֲשׂוֹת כְּדַת הַיּוֹם וְאֵת
עֲשֶׂרֶת בְּנֵי-הָמֶן יִתְּלוּ עַל-הָעֵץ: (יד)
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַהֲעֲשׂוֹת כֹּן וְתַתֵּן דָּת
בְּשׁוֹשֹׁן וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי-הָמֶן תָּלוּ:
(טו) וַיִּקְהָלוּ הַיְּהוּדִים [הַיְּהוּדִים]
אֲשֶׁר-בְּשׁוֹשֹׁן גַּם בְּיוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר

(א) וּבִשְׁנֵי עָשָׂר חֹדֶשׁ הוּא-חֹדֶשׁ
אֲדָר בְּשָׁלוּשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ אֲשֶׁר
הִגִּיעַ דְּבַר-הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ לַהֲעֲשׂוֹת
בְּיוֹם אֲשֶׁר שָׁבְרוּ אֹיְבֵי הַיְּהוּדִים
לְשָׁלוּט בָּהֶם וְנִהְפְּדוּ הוּא אֲשֶׁר
יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים הַמָּה בְּשִׁנְאֵיהֶם: (ב)
נִקְהָלוּ הַיְּהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל-מְדִינוֹת
הַמֶּלֶךְ אֲחֻשׁוּרוֹשׁ לְשַׁלֵּם יָד בַּמִּבְקָשִׁי
רַעְתָּם וְאִישׁ לֹא-עָמַד לִפְנֵיהֶם כִּי-נִפְל
פָּתָחם עַל-כָּל-הָעַמִּים: (ג) וְכָל-שָׂרֵי
הַמְּדִינוֹת וְהָאֲחֻשְׁדָּרפָּנִים וְהַפָּחוֹת
וְעַשִׂי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ מִבְּשָׂאִים
אֶת-הַיְּהוּדִים כִּי-נִפְל פָּסַח-מֶרְצָבִי
עֲלֵיהֶם: (ד) כִּי-גָדוֹל מֶרְצָבִי בְּבֵית
הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוּ הוֹלָה בְּכָל-הַמְּדִינוֹת
כִּי-הָאִישׁ מֶרְצָבִי הוֹלָה וְגָדוֹל: (ה) (פ)
וַיָּכּוּ הַיְּהוּדִים בְּכָל-אֹיְבֵיהֶם מִכַּת-חֶרֶב
וְהָרָג וְאַבְדָּן וַיַּעֲשׂוּ בְּשִׁנְאֵיהֶם
כַּרְצוּנָם: (ו) וּבְשׁוֹשֹׁן הַבִּירָה הָרָגוּ
הַיְּהוּדִים וְאַבְדָּ חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ:
(ז) וְאֵת | פְּרַשְׁנִגְתָּא וְאֵת | דְּלָפּוֹן

לְכַנּוֹת אֶת הַבַּיִת וְהַלְשִׁינוּ עֲלֵיהֶם כְּהוֹתִים וְהַחֲדִילוּם
וּבְשִׁפְתָּ כוֹרֶשׁ וּמִלְכָּר אֲחֻשׁוּרוֹשׁ וְהַתְּנִשׂא הָמֶן, דָּאָג
שְׁלֵא יַעֲסִקוּ אוֹתָם שְׁבִירוּשָׁלַיִם בְּנִינָן וְשָׁלְחוּ בְּשֵׁם
אֲחֻשׁוּרוֹשׁ לְשָׂרֵי עִבְר הָנָהָר לְבַשְׁלוֹ:
וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמֶן יִתְּלוּ עַל הָעֵץ. אוֹתָם שְׁנֵהָרָגוּ:
וְתַתֵּן דָּת. וְגִזַּר חֹק מֵאֵת הַמֶּלֶךְ:

וְעַשִׂי הַמִּלָּאכָה. אוֹתָם שִׁהִיו מְמִינִים לַעֲשׂוֹת צָרָכִי
הַמֶּלֶךְ:
עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמֶן. רָאִיתִי בְּסֵדֶר עוֹלָם אֵלֹהִי י' שִׁפְתָּבו
שִׁמְנָה עַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלַיִם כִּמוֹ שִׁפְתָּבו בְּסֵפֶר עֲזָרָא
"וּבְמִלְכּוֹת אֲחֻשׁוּרוֹשׁ בְּתַחֲלַת מַלְכוּתוֹ כָּתוּב שִׁמְנָה
עַל יִשְׂרָאֵל יְהוּדָה וִירוּשָׁלַיִם". וְמָה הִיא הַשְׁמָנָה?
לְבַשֵּׁל הָעוֹלָם מִן הַגּוֹלָה בִּימֵי כוֹרֶשׁ, שֶׁהִתְחִילוּ

אֲשֶׁר-נָחַו בָּהֶם הַיְּהוּדִים מֵאוֹיְבֵיהֶם
וְהַחֲדָשׁ אִישׁ וּבִבְנָה לֹא שָׁלְחוּ אֶת-יָגֶדֶם:
לְשִׁמְחָהּ וּמֵאֲבָל לְיוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת
אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה וּמִשְׁלוֹת
מִנּוֹת אִישׁ לַרְעֵהוּ וּמִתְנֻנּוֹת לְאֶבְיוֹנִים:
(כג) וּקְבַל הַיְּהוּדִים אֶת אֲשֶׁר-הִתְּלוּ
לַעֲשׂוֹת וְאֵת אֲשֶׁר-כָּתַב מְרֻדְכָּי
אֲלֵיהֶם: (כד) כִּי הָלַךְ בֶּן-הַמֶּלֶךְ וְהָאֶגְגִּי
צָרַר כָּל-הַיְּהוּדִים וְשִׁמְחָה: (יח)
עַל-הַיְּהוּדִים לֵאבָדָם וְהַפִּיל פֹּה
הוּא הַגּוֹרֵל לְהָמָם וּלְאֶבְדָּם: (כה)
וּבְבֹאֶה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עַם-הַסֵּפֶר
יָשׁוּב מִחֻשְׁבְּתוֹ הִרְעָה אֲשֶׁר-חֻשַׁב
עַל-הַיְּהוּדִים עַל-רֹאשׁוֹ וְתָלוּ אֹתוֹ
וְאֶת-בָּנָיו עַל-הָעֵץ: (כו) עַל-פֶּן
קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים עַל-שֵׁם
הַפֹּה עַל-פֶּן עַל-כָּל-דְּבָרֵי הָאֲגֵרָת
הַזֹּאת וּמֵה-רָאוּ עַל-פָּכָה וּמֵה הַגִּיעַ
אֲלֵיהֶם: (כז) קִיָּמוּ וּקְבַל [וּקְבִלּוּ]
הַיְּהוּדִים וְעַלֵּיהֶם וְעַל-זֶרְעָם
וְעַל כָּל-הַנִּלְגִּים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבֹר
לְהִנּוֹת עֲשִׂים אֶת שְׁגֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה
כִּכְתָּבָם וְכִזְמָנָם בְּכָל-שָׁנָה וְשָׁנָה:
(כח) וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים

לְחַדָּשׁ אֲדָר בִּיהֲרָגוּ בְּשׁוֹשָׁן שָׁלֹשׁ
מֵאוֹת אִישׁ וּבִבְנָה לֹא שָׁלְחוּ אֶת-יָגֶדֶם:
(טז) וּשְׁאָר הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּמִדְיָנוֹת
הַמֶּלֶךְ נִקְהָלוּ וְעָמַד עַל-נַפְשָׁם וְנוֹחַ
מֵאוֹיְבֵיהֶם וְהָרַג בְּשִׁנְאֵיהֶם חֲמִשָּׁה
וּשְׁבָעִים אָלָף וּבִבְנָה לֹא שָׁלְחוּ
אֶת-יָגֶדֶם: (יז) בְּיוֹם-שְׁלֹשָׁה עָשָׂר
לְחַדָּשׁ אֲדָר וְנוֹחַ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ
וַעֲשָׂה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה: (יח)
וְהַיְּהוּדִים [וְהַיְּהוּדִים] אֲשֶׁר-בְּשׁוֹשָׁן
נִקְהָלוּ בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר בּוֹ וּבְאַרְבָּעָה
עָשָׂר בּוֹ וְנוֹחַ בְּחִמְשָׁה עָשָׂר בּוֹ וַעֲשָׂה
אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה: (יט) עַל-פֶּן
הַיְּהוּדִים הַפְּרוּזִים [הַפְּרוּזִים] הַיֹּשְׁבִים
בְּעָרֵי הַפְּרוּזוֹת עֲשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה
עָשָׂר לְחַדָּשׁ אֲדָר שְׁמִתָּה וּמִשְׁתָּה וְנוֹחַ
טוֹב וּמִשְׁלוֹת מִנּוֹת אִישׁ לַרְעֵהוּ: (פ)
(כ) וּכְתַב מְרֻדְכָּי אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וַיִּשְׁלַח סִפְרִים אֶל-כָּל-הַיְּהוּדִים
אֲשֶׁר בְּכָל-מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר-נִשְׁרָוּשׁ
הַקְּרוּבִים וְהַרְחוּקִים: (כא) לְקִיָּם
עֲלֵיהֶם לְהִנּוֹת עֲשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה
עָשָׂר לְחַדָּשׁ אֲדָר וְאֵת יוֹם-חֲמִשָּׁה
עָשָׂר בּוֹ בְּכָל-שָׁנָה וְשָׁנָה: (כב) כִּי־יָמִים

וּבְבֹאֶה. אֶסְתֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ לְהַתְּחַנֵּן לוֹ:
עַל כֵּן עַל כָּל דְּבָרֵי הָאֲגֵרָת הַזֹּאת. וְקָבְעוּ הַיָּמִים
הָאֵלֶּה וְלִכְּדוֹ וְכִתְּבָהּ לְדַעַת דּוֹרוֹת הַבָּאִים:
הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם. גִּרִּים הַעֲתִידִים לְהַתְּחַנֵּן:

הַפְּרוּזִים. שְׂאִינִים יוֹשְׁבִים בְּעָרֵי חוּמָה בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר.
וּמִקְפִּין חוּמָה בְּט"ו כְּשׁוֹשָׁן. וְהָקָף נָה צָרִיד שִׁיְהִיה
מִימֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון. כִּד דְּרָשׁוּ וְלִמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ:
וּכְתַב מְרֻדְכָּי. הִיא הַמִּגְלָה הַזֹּאת כְּמוֹת שֶׁהִיא:
כִּי הָסֵן בֶּן הַמֶּלֶךְ. חֻשַׁב לְהָמָם וּלְאֶבְדָּם:

מלכות אחשורוש דברי שלום ואמת:
 (לא) לקיים את-ימי הפרים האלה
 בזמניהם פאשר קים עליהם מרדכי
 היהודי ואסתר המלכה וכאשר קימו
 על-נפשם ועל-זרעם דברי הצמות
 וזעקתם: (לב) ומאמר אסתר קים
 דברי הפרים האלה ונקתב בספר:
 (פ)

בכל-דור ודור משפחה ומשפחה
 מדינה ומדינה ועיר ועיר וימי הפורים
 האלה לא יעברו מתוך היהודים
 וזכרם לא-יסוף מזרעם: (ס) (כט)
 וכתב אסתר המלכה בת-אביהל
 ומרדכי היהודי את-כל-תקף לקים
 את אגרת הפורים הזאת השנית:
 (ל) וישלח ספרים אל-כל-היהודים
 אל-שבע ועשרים ומאה מדינה

ומאמר אסתר קים וגו'. אסתר בקשה מאת חכמי
 הדור לקבוע ולכתב ספר זה עם שאר הכתובים.
 וזהו "ונקתב בספר":

נוכרים. בקריאת המגלה:
 את כל תקף. תקפו של נס, של אחשורוש ושל
 המן ושל מרדכי ושל אסתר:

פרק י

(א) וַיֵּשֶׁם הַמֶּלֶךְ אַחְשֵׁרֶשׁ [אַחְשֵׁרֶשׁ הַיָּמִים לְמַלְכִּי מִצְרַיִם וּפָרֹס: (ג) כִּי
 [ו] מִסַּע עַל־הָאָרֶץ וְאֵי הַיָּם: (ב) | מֶרְדֵּכַי הַיְּהוּדִי מִשְׁנֶה לְמֶלֶךְ
 אַחְשֵׁרֶשׁ וְגִדּוּל לַיְּהוּדִים וְרָצוּי לְרֹב
 אֲחֵיו דָּרַשׁ טוֹב לַעֲמֹו וְדִבֵּר שְׁלוֹם
 הַלְוֵא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי
 לְכָל־יֹרְעֹו:

משנה מגילה

פרק א

(א) מגילה נקראת באחד עשר בשנים עשר. בשלושה עשר. בארבעה עשר. בחמשה עשר. לא פחות ולא יותר. כרכין המוקפין חומה מימות יהושע בן נון. קורין בחמשה עשר. כפרים ועיירות גדולות. קורין בארבעה עשר. אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה:

(1) The Megillah is read on the eleventh, the twelfth, the thirteenth, the fourteenth, and the fifteenth [of Adar], never earlier and never later. Cities which have been walled since the days of Joshua ben Nun read on the fifteenth; villages and large towns read on the fourteenth, Except that villages move the reading up to the day of gathering.

(ב) כיצד. חל להיות יום ארבעה עשר בשני. כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום. ומוקפות חומה למחר. חל להיות בשלישי או ברביעי כפרים מקדימין ליום הכניסה. ועיירות גדולות קורין בו ביום. ומוקפות חומה למחר. חל להיות בחמישי. כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום. ומוקפות חומה למחר. חל להיות ערב שבת. כפרים מקדימין ליום הכניסה. ועיירות גדולות ומוקפות חומה קורין בו ביום. חל להיות בשבת. כפרים ועיירות גדולות מקדימין וקורין ליום הכניסה. ומוקפות חומה למחר. חל להיות אחר השבת כפרים מקדימין ליום הכניסה. ועיירות גדולות קורין בו ביום. ומוקפות חומה למחר:

(2) How so? If the fourteenth [of Adar] falls on Monday, the villages and large towns read on that day and the walled places on the next day. If it falls on Tuesday or on Wednesday, the villages move the reading up to the day of gathering, the large towns read on that day, and the walled places on the next day. If it falls on Thursday, the villages and large towns read on that day and the walled places on the next day. If it falls on Friday, the villages move the reading up to the day of gathering and the large towns and walled places read on that day. If it falls on Shabbat, the villages and large towns move the reading up to the day of gathering, and the walled places read on the next day. If it falls on Sunday, the villages move the reading up to the day of gathering, the large towns read on that day, and the walled cities on the day following.

(ג) איזו היא עיר גדולה כל שיש בה עשרה בטלנים. פחות מכאן הרי זה כפר. באלו אמרו מקדימין ולא מאחרין. אבל זמן עצי כהנים. ותשעה באב. חגיגה. והקהל. מאחרין ולא מקדימין. אף על פי שאמרו מקדימין ולא מאחרין. מותרין בהספד ובתעניות ומתנות לאביונים. אמר רבי יהודה אימתי מקום שנכנסין בשני ובחמישי. אבל מקום שאין נכנסין לא בשני ולא בחמישי. אין קורין אותה אלא בזמנה:

(3) What is considered a large town? One which has in it ten idle men. One that has fewer is considered a village. In respect of these they said that they should be moved up but not postponed. But with regard to the bringing the wood for the priests, the [fast of] Tisha B'Av, the hagigah, and assembling the people they postpone [until after Shabbat] and they do not move them up. Although they said that they should be moved up but not postponed, it is permissible to mourn, to fast, and to distribute gifts to the poor [on these earlier days]. Rabbi Judah said: When is this so? In a place where people gather on Mondays and Thursdays, but in places where people do not gather on Mondays and Thursdays, the Megillah is read only on its proper day.

(ד) קראו את המגילה באדר הראשון. ונתעברה השנה. קורין אותה באדר שני. אין בין אדר הראשון. לאדר השני. אלא קריאת המגילה ומתנות לאביונים:

(4) If they read the Megillah during the first Adar and the year was intercalated (a month was added), it is read again in the second Adar. There is no difference between the first Adar and the second Adar except the reading of the Megillah and the giving of gifts to the poor.

(ה) אין בין יום טוב לשבת. אלא אוכל נפש בלבד. אין בין שבת ליום הכפורים. אלא שזה זדונו בידי אדם. וזה זדונו בכרת:

(5) There is no difference between Shabbat and Yom Tov except the preparation of food. There is no difference between Shabbat and Yom HaKippurim except that the deliberate violation of the one is punished by a human court and the deliberate violation of the other by karet.

(ו) אין בין המודר הנאה מחבירו למודר ממנו מאכל. אלא דריסת הרגל. וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש. אין בין נדרים לנדבות. אלא שהנדרים חייב באחריותן. ונדבות. אינו חייב באחריותן:

(6) There is no difference between one who is prohibited by vow from benefiting from his fellow and one who is prohibited by vow from [benefiting from] his food, except in the matter of setting foot [on his property] and of vessels which are not used for [preparing] food. There is no difference between vowed offerings and freewill-offerings except that he is responsible for vowed offering but not responsible for freewill-offerings.

(ז) אין בין זב הרואה שתי ראיות. לרואה שלש. אלא קרבן. אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט. אלא פריעה ופרימה. אין בין טהור מתוך הסגר. לטהור מתוך החלט. אלא תגלחת וצפרים:

(7) There is no difference between a zav who sees [genital discharge] twice and one who sees three, except the sacrifice. There is no difference between a metzora who is under observation and one declared to be a definite metzora except the disheveling of hair and tearing the clothes. There is no difference between a metzora who has been declared clean after being under observation and one who has been declared clean after having been a definite metzorah except shaving and [sacrificing] the birds.

(ח) אין בין ספרים לתפילין ומזוזות. אלא שהספרים נכתבין בכל לשון. ותפילין ומזוזות אינן נכתבות אלא אשורית. רבן שמעון בן גמליאל אומר. אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית:

(8) There is no difference between scrolls [of the Tanakh] and tefillin and mezuzahs except that scrolls may be written in any language whereas tefillin and mezuzahs may be written only in Assyrian. Rabban Shimon ben Gamaliel says that scrolls [of the Tanakh] were permitted [by the sages] to be written only in Greek.

(ט) אין בין כהן משוח בשמן המשחה. למרובה בגדים. אלא פר הבא על כל המצות. אין בין כהן משמש לכהן שעבר. אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה:

(9) There is no difference between a priest anointed with the oil of anointment and one who [only] wears the additional garments except for the bull which is offered for the [unwitting transgression of] any of the commandments. There is no difference between a serving [high] priest and one whose time has passed except the bull of Yom HaKippurim and the tenth of the ephah.

(י) אין בין במה גדולה לבמה קטנה. אלא פסחים. זה הכלל כל שהוא נידר ונידב. קרב בבמה. וכל שאינו לא נידר ולא נידב. אינו קרב בבמה:

(10) There is no difference between a great altar and a small altar except for the pesach offering. This is the general principle: any animal which can be brought as a vow-offering or a freewill offering may be brought on a [small] altar, any animal which is not the object of a vow or a freewill-offering may not be brought on a [small] altar.

(יא) אין בין שילה לירושלם. אלא שבשילה אוכלים קדשים קלים. ומעשר שני. בכל הרואה. ובירושלים לפני מן החומה. וכאן וכאן קדשי קדשים נאכלים לפני מן הקלעים. קדושת שילה יש אחריה היתר. וקדושת ירושלים אין אחריה היתר:

(11) There is no difference between Shiloh and Jerusalem except that in Shiloh sacrifices of lesser sanctity and second tithe could be eaten anywhere within sight [of the town], whereas in Jerusalem [they had to be eaten] within the walls. In both places the most holy sacrifices were eaten within the curtains. After the sanctification of Shiloh there is permission [for altars], but after the sanctification of Jerusalem there is no such permission.

ברטנורא על משנה מגילה

מגילה נקראת באחד עשר בשנים עשר. פעמים בזה ופעמים בזה כדמפרש ואזיל: חל להיות. י"ד. בע"ש. עיירות ומוקפין קורין בו ביום, שאין קריאת מגילה בשבת, גזירה שמא ימלנה בידו ויעבירה ד' אמות ברשות הרבים, ואם יאחרנה עד אחד בשבת הוה ליה י"ו, ואמר קרא ולא יעבור. ואע"פ שבני הכרכים קורין המגילה בי"ד כשחל ט"ו להיות בשבת, מ"מ אין קורין ויבא עמלק אלא בשבת שהוא יום ט"ו, ומפסירים פקדתי, ושואלין ודורשין בהלכות פורים כל אותה שבת. וסעודת פורים אית דאמרי דעבדי לה ביום י"ד שבו קורין את המגילה, ואית דאמרי דמאחרין אותה לאחר השבת. והכי משמע בירושלמי דסעודת פורים שחל להיות בשבת מאחרין ולא מקדימין. ולכ"ע אין עושים אותה בשבת: עשרה בטלנין. של בית הכנסת, שבטלים ממלאכתן ונזונים משל צבור כדי להיות מצויין תמיד בשעת התפילה בבהכ"נ:

אין בין אדר ראשון לאדר שני וכו' הכי קאמר אין בין ארבעה עשר וחמשה עשר של אדר ראשון לארבעה עשר וחמשה עשר של אדר שני, אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים, הא לענין הספד ותענית זה וזה שוין:

אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד. מתניתין ב"ש היא [ביצה יב]. דאמרי אין מוציאין את הקטן ולא את הלולב ולא את הס"ת לרשות הרבים כיון שאין בהם צורך אוכל נפש. ואין כן הלכה אלא כדברי בית הלל דאמרי מתוך שהותרה הוצאה לצורך אכילה הותרה נמי שלא לצורך אכילה. ואיכא נמי מילי אחרינא שאסורים בשבת ומותרים ביו"ט אע"פ שאינם צורך אוכל נפש, כגון משילין פירות דרך ארובה ביו"ט, אבל לא בשבת: אין בין המודר הנאה. אין מודר הנאה חמור ממודר מאכל אלא דריסת הרגל, שמודר הנאה אסור לו ליכנס בתוך שלו ומודר מאכל מותר:

שתי ראיות. בין ביום א' בין בשני ימים רצופים. וכן ג' ראיות בין ביום א' בין בג' ימים רצופים, או ב' ביום א' וא' למחר:

נכתבין בכל לשון. בכתב של כל אומה ובלשון של כל אומה: למרובה בבגדים. כהנים ששמשו בבית שני, ואף בבית ראשון מן יאשיהו ואילך שנגנזה צלוחית של שמן המשחה בימיו, ולא היו כהנים גדולים אלא בלבישת הבגדים בלבד: אין בין במה גדולה. בשעת היתר הבמות מיירי. במה גדולה היא במת צבור שהיתה בנוב וגבעון:

בכל הרואה. בכל מקום שיכול לראות משם את שילה:

(א) הקורא את המגילה למפרע לא יצא. קראה על פה. קראה תרגום. בכל לשון. לא יצא. אבל קורין אותה ללועזות בלעז. והלועז ששמע אשורית יצא:

(1) If one reads the Megillah out of order, he has not fulfilled his obligation. If he reads it by heart, if he reads it in a translation [targum], or in any other language, he has not fulfilled his obligation. But they may read it to those who do not understand Hebrew in a language other than Hebrew. One who doesn't understand Hebrew who heard it in Assyrian [Hebrew], has fulfilled his obligation.

(ב) קראה סירוגין ומתנמנם יצא. היה כותבה. דורשה ומגיהה. אם כיון לבו יצא. ואם לאו לא יצא. היתה כתובה בסם. ובסיקרא. ובקומוס ובקנקנתום. על הנייר. ועל הדפתרא. לא יצא. עד שתהא כתובה אשורית על הספר ובדיו:

(2) If one reads it with breaks, or naps [in between readings], he has fulfilled his obligation. If he was copying it, explaining it or correcting [a scroll of Esther], if he directed his heart, he has fulfilled his obligation, but if not, he has not fulfilled his obligation. If it was written with arsenic, with red chalk, with gum or with sulfate of copper, or on paper or on scratch paper, he has not fulfilled his obligation, unless it is written in Assyrian on parchment and in ink.

(ג) בן עיר שהלך לכרך. ובן כרך שהלך לעיר. אם עתיד לחזור למקומו. קורא כמקומו. ואם לאו קורא עמהן. ומהיכן קורא אדם את המגילה ויוצא בה ידי חובתו. רבי מאיר אומר כולה. רבי יהודה אומר מאיש יהודי. רבי יוסי אומר מאחר הדברים האלה:

(3) A resident of a town who has gone to a walled city or a resident of a walled city who has gone to a town, if he is to return to his own place he reads according to the rule of his own place, and if not reads with them. From where does a man read the Megillah and thereby fulfill his obligation? Rabbi Meir says: all of it. Rabbi Judah says: from “There was a Jew” (Esther 2:5). Rabbi Yose says: from “After these things” (Esther 3:1).

(ד) הכל כשרין לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן. רבי יהודה מכשיר בקטן. אין קורין את המגילה. ולא מלין. ולא טובלין. ולא מזין. וכן שומרת יום כנגד יום לא תטבול עד שתנץ החמה וכולן שעשו משעלה עמוד השחר. כשר:

(4) All are qualified to read the Megillah except a deaf person, an idiot and a minor. Rabbi Judah qualifies a minor. They do not read the Megillah, nor circumcise, nor go to the mikveh, nor sprinkling [purificatory waters], and similarly a woman keeping day for day should not take a ritual bath until the sun has risen. But if any of these things is done after dawn, it is valid.

(ה) כל היום כשר לקריאת המגילה. ולקריאת ההלל. ולתקיעת שופר. ולנטילת לולב. ולתפלת המוספין. ולמוספין. ולוידוי הפרים. ולוידוי המעשר. ולוידוי יום הכפורים. לסמיכה. לשחיטה. לתנופה. להגשה. לקמיצה. ולהקטרה. למליקה. ולקבלה. ולהזייה. ולהשקיית סוטה. ולעריפת העגלה. ולטהרת המצורע.

(5) The whole day is a valid time for reading the Megillah; reciting Hallel; for the blowing of the shofar; for taking up the lulav; for the Musaf prayer; for Musaf sacrifices; for confession over the oxen; for the confession over the tithe; for the confession of sins on Yom HaKippurim; for laying on of hands; for slaughtering [the sacrifices]; for waving [them]; for bringing near [the vessel with the minhah-offering to the altar]; for taking a handful; for placing it on the fire; for pinching off [the head of a bird-offering]; for receiving the blood [in a vessel]; for sprinkling [the blood on the altar]; for making the sotah drink [the bitter waters]; for breaking the neck of the heifer; and for purifying the metzora.

(ו) כל הלילה כשר לקצירת העומר. ולהקטר חלבים ואיברים. זה הכלל. דבר שמצותו ביום. כשר כל היום. דבר שמצותו בלילה. כשר כל הלילה:

(6) The whole night is valid for reaping the Omer and for burning fat and limbs [on the altar]. This is the general principle: any matter whose commandment is during the day, is valid all day and any matter whose commandment is at night is valid all night.

ברטנורא על משנה מגילה

הקורא את המגלה למפרע לא יצא. דכתיב (אסתר ט': כ"ח) והימים האלה נזכרים ונעשים, מה עשיית הימים א"א למפרע, דא"א שיהא חמשה עשר קודם ארבעה עשר, אף זכירה שהיא קריאת המגילה, למפרע לא:

סירוגין. שקרא מעט ושהא, וחזר וקרא מעט ושהא, אפילו שהא יותר מכדי לגמור את כולה, יצא:

בן עיר. שזמנו בי"ד:

הכל כשרים לקרות את המגילה. הכל לאתווי נשים: וליודי הפרים. פר כהן משיח, ופר העלם דבר של צבור, שמתודים עליהם חטאם שהביאום עליו:

ולהקטר חלבים ואברים. מותר תמיד של בין הערבים, דכתיב בהו (ויקרא ו': ב') היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה:

פרק ג

(א) בני העיר שמכרו רחובה של עיר לוקחין בדמיו בית הכנסת. בית הכנסת לוקחין תיבה. תיבה לוקחין מטפחות. מטפחות לוקחין ספרים. ספרים לוקחים תורה. אבל אם מכרו תורה לא יקחו ספרים. ספרים לא יקחו מטפחות. מטפחות לא יקחו תיבה. תיבה לא יקחו בית הכנסת. בית הכנסת לא יקחו את הרחוב. וכן במותריהן. אין מוכרין את של רבים ליחיד. מפני שמורדין אותו מקדושתו. דברי רבי יהודה. אמרו לו אם כן אף לא מעיר גדולה לעיר קטנה:

(1) Townspeople who sold the town square, they may buy with the proceeds a synagogue. [If they sold] a synagogue, they may buy with the proceeds an ark. [If they sold] an ark they may buy covers [for scrolls]. [If they sold] covers, they may buy scrolls [of the Tanakh]. [If they sold] scrolls they may buy a Torah. But if they sold a Torah they may not buy with the proceeds scrolls [of the Tanakh]. If [they sold] scrolls they may not buy covers. If [they sold] covers they may not buy an ark. If [they sold] an ark they may not buy a synagogue. If [they sold] a synagogue they may not buy a town square. The same applies to any money left

---

over. They may not sell [something] belonging to a community because this lowers its sanctity, the words of Rabbi Yehuda. They said to him: if so, it should not be allowed to sell from a larger town to a smaller one.

(ב) אין מוכרין בית הכנסת אלא על תנאי. שאם ירצו יחזירוהו. דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים מוכרים אותו ממכר עולם. חוץ מארבעה דברים למרחץ. ולבורסקי. ולטבילה. ולבית המים. רבי יהודה אומר מוכרין אותו לשם חצר והלוקח מה שירצה יעשה:

(2) They may not sell a synagogue except with the stipulation that it may be bought back whenever they want, the words of Rabbi Meir. But the sages say: they may sell it in perpetuity, except for four purposes for it to become one of four things: a bathhouse, a tannery, a ritual bath, or a urinal. Rabbi Judah says: they may sell it to be a courtyard, and the purchaser may do what he likes with it.

(ג) ועוד אמר רבי יהודה בית הכנסת שחרב אין מספידין בתוכו. ואין מפשילין בתוכו חבלים. ואין פורשין לתוכו מצודות. ואין שוטחין על גג פירות. ואין עושין אותו קפנדריא שנאמר (ויקרא כו, לא) והשימותי את מקדשיכם. קדושתן אף כשהן שוממין. עלו בו עשבים לא יתלוש. מפני עגמת נפש:

(3) Rabbi Judah said further: a synagogue that has fallen into ruins, they may not eulogize in it, nor twist ropes, nor to spread nets [to trap animals], nor to lay out produce on its roof [to dry], nor to use it as a short cut, as it says, “And I will desolate your holy places” (Leviticus 26:3 their holiness remains even when they are desolate. If grass comes up in it, it should not be plucked, [in order to elicit] melancholy.

(ד) ראש חודש אדר שחל להיות בשבת. קורין בפרשת שקלים. חל להיות בתוך השבת. מקדימין לשעבר. ומפסיקין לשבת אחרת. בשניה זכור. בשלישית פרה אדומה. ברביעית החדש הזה לכם. בחמישית חוזרין לכסדרן. לכל מפסיקין. בראשי חודשים. בחנוכה. ובפורים. בתעניות ובמעמדות. וביום הכפורים:

(4) If Rosh Hodesh Adar falls on Shabbat the portion of shekalim is read [on that day]. If it falls in the middle of the week, it is read on the Shabbat before, and on the next Shabbat there is a break. On the second [of the special Shabbatot] they read “Zakhor;” On the third the portion of the red heifer; On the fourth “This month shall be for you;” On the fifth the regular order is resumed. They interrupt [the regular order] for anything: for Rosh Hodesh, for Hanukkah, for Purim, for fasts, for Ma’amadot, and for Yom HaKippurim.

(ה) בפסח קורין בפרשת מועדות של תורת כהנים. בעצרת שבעה שבועות. בראש השנה. בחדש השביעי באחד לחדש. ביום הכפורים אחרי מות. ביום טוב הראשון של חג. קורין בפרשת מועדות שבתורת כהנים. ובשאר כל ימות החג. בקרבנות החג:

(5) On Pesah we read from the portion of the festivals in Leviticus (Torat Kohanim) (Leviticus 23:4). On Shavuot, “Seven weeks” (Deuteronomy 16:9). On Rosh Hashanah “On the seventh day on the first of the month” (Leviticus 23:2. On Yom Hakippurim, “After the death” (Leviticus. On the first day of the Festival [of Sukkot] they read from the portion of the festivals in Leviticus, and on the other days of the Festival [of Sukkot] the [sections] on the offerings of the Festival.

(ו) בחנוכה בנשיאים. בפורים ויבא עמלק. בראשי חדשים. ובראשי חדשיכם. במעמדות. במעשה בראשית. בתעניות. ברכות וקללות. אין מפסיקין בקללות. אלא אחד קורא את כולן. בשני ובחמישי ובשבת במנחה קורין כסדרן. ואין עולין להם מן החשבון. שנאמר (ויקרא כג, מד) וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל. מצותן שיהו קורין כל אחד ואחד בזמנו:

(6) On Hanukkah they read the section of the princes (Numbers. On Purim, “And Amalek came” (Exodus 17:8). On Rosh Hodesh, “And on the first of your months” (Numbers 28:11). On Maamadot, the account of the creation (Genesis 1:1-2:3). On fast days, the blessings and curses (Leviticus 26:3 ff and Deuteronomy. They do not interrupt while reading the curses, but rather one reads them all. On Monday and Thursday and on Shabbat at minhah they read according to the regular order and this does not count as part of the reading [for the succeeding Shabbat]. As it says, “And Moshe declared to the children of Israel the appointed seasons of the Lord” (Leviticus 23:44) it is their mitzvah that each should be read in its appropriate time.

ברטנורא על משנה מגילה

בני העיר. רחובה של עיר. יש בה קדושה, שמתפללין בה בתעניות. וחכמים פליגי על סתם מתניתין ואמרי רחובה של עיר אין בה משום קדושה, הואיל ואין מתפללין בה אלא באקראי בעלמא. והלכה כחכמים:

אלא על תנאי. ואפילו משל רבים לרבים אסור למכור מכירה חלוטה, דדרך בזיון הוא, כלומר אינו בעינינו כלום. ואין הלכה כר"מ:

ואין מפשילין. גודלים ופוחלים. וה"ה לכל שאר מלאכות, אלא שהפשלת חבלים צריך מקום רחב ידים, ובהכ"נ בית גדול הוא וראוי לכך והוי אורחיה:

קורין פרשת שקלים. כי תשא, להודיע שיביאו שקליהם באדר, כדי שיקריבו בא' בניסן מתרומה חדשה:

בפרשת מועדות שבתורת כהנים. שור או כשב או עז. וביומא קמא מיירי. והאידינא נהוג עלמא שקורין ביום ראשון משכו וקחו לכם, ומפטירין בפסח גלגל. בשני שור או כשב, ומפטירין בפסח יאשיהו. בשלישי קדש לי כל בכור. ברביעי אם כסף תלוה. בחמישי פסל לך. בששי ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו. בשביעי שירת הים, ומפטירין וידבר דוד. בח' שהוא יו"ט אחרון של גליות קורין כל הבכור, ומפטירין עוד היום בנוב לעמוד. בעצרת, ביו"ט ראשון, בחודש השלישי, ומפטירין במרכבה של יחזקאל. ביו"ט שני של גליות קורין כל הבכור, ומפטירין בחבקוק. בראש השנה וה' פקד את שרה, דבר"ה נפקדה שרה, ומפטירין כחנה שגם היא נפקדה בר"ה. ביו"ט שני בעקידה, ומפטירין הבן יקיר לי אפרים. ביו"כ שחרית קורין באחרי מות, ומפטירין כה אמר רם ונשא. במנחה קורין בעריות, ומפטירין ביונה. בשני ימים טובים של חג קורין שור או כשב או עז ומפטירין ביו"ט ראשון הנה יום בא לה'. וביו"ט שני ויקהלו אל המלך. ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות החג, כיצד, יום ג' שהוא יום ראשון של חוה"מ, כהן קורא וביום השני, לוי קורא וביום השלישי, ישראל קורא וביום הרביעי, והרביעי חוזר וקורא וביום השני וביום השלישי. וביום הד' כהן קורא וביום השלישי, לוי קורא וביום הרביעי, ישראל קורא וביום החמישי, והרביעי חוזר וקורא וביום השלישי וביום הרביעי. וכן כולם. ביו"ט אחרון של חג, כל הבכור, ומפטירין ויהי ככלות שלמה. ולמחר קורין וזאת הברכה, ומפטירין ויהי אחרי מות משה. ושבת שחל להיות בחולו של מועד, בין בפסח בין בסוכות, קורין ראה אתה אומר אלי. ומפטירין, בפסח, העצמות היבשות. ובסוכות ביום בא גוג. שמסורת בידינו דתחיית המתים עתידה להיות בפסח, ומלחמות גוג ומגוג בסוכות:

במעמדות במעשה בראשית. שבשביל הקרבנות נתקיימו שמים וארץ. וסדר קריאתן מפורש במסכת תענית בפרק אחרון:

פרק ד

(א) הקורא את המגילה. עומד. ויושב. קראה אחד. קראוה שנים יצאו. מקום שנהגו לברך יברך. ושלא לברך לא יברך. בשני ובחמישי ובשבת במנחה קורין שלשה. אין פוחתין ואין מוסיפין עליהן. ואין מפטירין בנביא. הפותח והחותם בתורה. מברך לפניו. ולאחריו:

(1) He who reads the Megillah may either stand or sit. Whether one read it or two read it [together] they [those listening] have fulfilled their obligation. In places where it is the custom to say a blessing, they say the blessing, and where it is not the custom they do not say the blessing. On Mondays and Thursdays and on Shabbat at minhah, three read from the torah, they do not add [to this number] nor decrease [from it], nor do they conclude with [a haftarah] from the Prophets. The one who begins the Torah reading and the one who concludes the Torah reading blesses before it and after it.

(ב) בראשי החדשים. ובחולו של מועד. קורין ארבעה. אין פוחתין מהן. ואין מוסיפין עליהן. ואין מפטירין בנביא. הפותח והחותם בתורה מברך. לפניו. ולאחריה. זה הכלל. כל שיש בו מוסף ואינו יום טוב. קורין ארבעה. ביום טוב חמשה. ביום הכפורים ששה. בשבת שבעה. אין פוחתין מהן. אבל מוסיפין עליהן. ומפטירין בנביא. הפותח והחותם בתורה. מברך לפניו ולאחריה:

(2) On Rosh Hodesh and on the intermediate days of festivals four read. They do not add [to this number] nor decrease [from it], nor do they conclude with [a haftarah] from the Prophets. The one who begins the Torah reading and the one who concludes the Torah reading blesses before it and after it. This is the general rule: on any day which has a musaf and is not a festival four read. On a festival five. On Yom Hakippurim six. On Shabbat seven; they may not decrease [from this number] but they may add [to it], and they conclude with [a haftarah] from the Prophets. The one who begins the Torah reading and the one who concludes the Torah reading blesses before it and after it.

(ג) אין פורסין את שמע. ואין עוברין לפני התיבה. ואין נושאים את כפיהם. ואין קורין בתורה. ואין מפטירין בנביא. ואין עושין מעמד ומושב. ואין אומרים ברכת אבליים ותנחומי אבליים. וברכת חתנים. ואין מזמנין בשם. פחות מעשרה. ובקרקעות תשעה וכהן ואדם כיוצא בהן:

(3) They do not recite the Shema responsively, And they do not pass before the ark; And they [the priests] do not lift up their hands; And they do not read the Torah [publicly]; And they do not conclude with a haftarah from the prophets; And they do not make stops [at funeral] processions; And they do not say the blessing for mourners, or the comfort of mourners, or the blessing of bridegrooms; And they do not mention God's name in the invitation [to say Birkat Hamazon]; Except in the presence of ten. [For redeeming sanctified] land nine and a priest [are sufficient], and similarly with human beings.

(ד) הקורא בתורה לא יפחות משלשה פסוקים. לא יקרא למתורגמן יותר מפסוק אחד. ובנביא שלשה. היו שלשתן שלש פרשיות. קורין אחד אחד. מדלגין בנביא. ואין מדלגין בתורה. ועד כמה הוא מדלג. עד כדי שלא יפסוק המתורגמן:

(4) One who reads the Torah [in public] may not read less than three verses. And he should not read to the translator more than one verse [at a time], but [if reading from the book of a] prophet [he may read to him] three at a time. If the three verses constitute three separate paragraphs, he must read them [to the translator] one by one. They may skip [from place to place] in a prophet but not in the Torah. How far may he skip [in the prophet]? [Only] so far that the translator will not have stopped [before he finds his place].

(ה) המפטיר בנביא הוא פורס על שמע. והוא עובר לפני התיבה. והוא נושא את כפיו. ואם היה קטן. אביו או רבו עוברים על ידו:

(5) The one who concludes with the haftarah also leads the responsive reading of the Shema and he passes before the ark and he lifts up his hands. If he is a child, his father or his teacher passes before the ark in his place.

(ו) קטן קורא בתורה ומתרגם. אבל אינו פורס על שמע. ואינו עובר לפני התיבה. ואינו נושא את כפיו. פוחח פורס את שמע ומתרגם. אבל אינו קורא בתורה. ואינו עובר לפני התיבה. ואינו נושא את כפיו. סומא פורס את שמע ומתרגם. רבי יהודה אומר כל שלא ראה מאורות מימיו. אינו פורס על שמע:

(6) A child may read in the Torah and translate, but he may not pass before the ark or lift up his hands. A person in rags may lead the responsive reading of the Shema and translate, but he may not read in the Torah, pass before the ark, or lift up his hands. A blind man may lead the responsive reading of the Shema and translate. Rabbi Judah says: one who has never seen the light from his birth may not lead the responsive reading of the Shema.

(ז) כהן שיש בידיו מומין. לא ישא את כפיו. רבי יהודה אומר אף מי שהיו ידיו צבועות אסטיס. ופואה. לא ישא את כפיו. מפני שהעם מסתכלין בו:

(7) A priest whose hands are deformed should not lift up his hands [to say the priestly blessing]. Rabbi Judah says: also one whose hands are colored with woad or madder should not lift up his hands, because [this makes] the congregation look at him.

(ח) האומר איני עובר לפני התיבה בצבועין אף בלבנים לא יעבור. בסנדל איני עובר. אף יחף לא יעבור. העושה תפלתו עגולה. סכנה ואין בה מצוה. נתנה על מצחו. או על פס ידו. הרי זו דרך המינות. ציפן זהב ונתנה על בית אונקלי שלו. הרי זו דרך החיצונים:

(8) If one says, "I will not pass before the ark in colored clothes," even in white clothes he may not pass before it. [If one says], "I will not pass before it in shoes," even barefoot he may not pass before it. One who makes his tefillin [for the head] round, it is dangerous and has no religious value. If he put them on his forehead or on the palm of his hand, behold this is the way of heresy. If he overlaid them with gold or put [the one for the hand] on his sleeve, behold this is the manner of the outsiders.

(ט) האומר יברכוך טובים. הרי זו דרך המינות. על קן צפור יגיעו רחמין ועל טוב יזכר שמך. מודים. מודים. משתקין אותו. המכנה בעריות. משתקין אותו. האומר מזרעך לא תתן להעביר למולך (ויקרא יח, כא). ומזרעך לא תתן לאעברא בארמיותא. משתקין אותו
בנזיפה:

(9) If one says “May the good bless you,” this is the way of heresy. [If one says], “May Your mercy reach the nest of a bird,” “May Your name be mentioned for the good,” “We give thanks, we give thanks,” they silence him. One who uses euphemisms in the portion dealing with forbidden marriages, he is silenced. If he says, [instead of] “And you shall not give any of your seed to be passed to Moloch,” (Leviticus 18:21) “You shall not give [your seed] to pass to a Gentile woman,” he silenced with a rebuke.

(י) מעשה ראובן נקרא ולא מיתרגם. מעשה תמר נקרא ומיתרגם. מעשה עגל הראשון נקרא ומיתרגם. והשני נקרא ולא מיתרגם. ברכת כהנים. מעשה דוד ואמנון. לא נקראין ולא מיתרגמין. אין מפטירין במרכבה. ורבי יהודה מתיר. רבי אליעזר אומר. אין מפטירין בהודע את ירושלים:

(10) The incident of Reuven is read but not translated. The story of Tamar is read and translated. The first part of the incident of the golden calf is both read and translated, but the second is read but not translated. The blessing of the priests, the stories of David and Amnon are not read or translated. They do not conclude with the portion of the chariot as a haftarah. But Rabbi Judah permits this. R. Eliezar says: they do not conclude with “Proclaim Jerusalem’s [abominations]” (Ezekiel as a haftarah).

ברטנורא על משנה מגילה

הקורא את המגילה עומד ויושב. רצה עומד רצה יושב:

ואין מוסיפין עליהן. דבראשי חדשים ובחולו של מועד נמי איכא בטול מלאכה, דמלאכת

דבר האבד מותרת:

אין פורסין על שמע. עשרה שבאו לבית הכנסת אחר שקראו צבור את שמע, עומד אחד

ואומר קדיש וברכו וברכה ראשונה שלפני קריאת שמע. פורסין, לשון פרוסה, כלומר חצי

דבר, משתי ברכות שלפני ק"ש אומר ברכה אחת:

ולא יקרא למתורגמן יותר מפסוק אחד. שלא יטעה המתורגמן שמתרגם על פה:

המפטיר בנביא. מי שרגיל להפטיר בנביא, תקנו חכמים שיהא הוא פורס על שמע ברבים:

קמן קורא בתורה. ויש מן הגאונים שאמרו דוקא משלישי ואילך:

כהן שיש בידו מומין. וכן בפניו או ברגליו:

אף בלבנים לא יעבור. חיישינן שמא מינות נזרקה בו, דעובדי ע"ז מקפידין בכך:

יברכוך טובים הרי זו דרך מינות. שצריכין ישראל לצרף עמהם פושעי ישראל באגודת

תעניותיהם. שהרי חלבנה ריחה רע ומנאה הכתוב עם סממני הקמורת:

מעשה אמנון ותמר נקרא ומיתרגם. ולא חיישינן ליקריה דדוד. והוא, דלא כתיב אמנון בן

דוד, כדבעינן למימר לקמן:

בן יהוידע על מגילה

פרק ב הקורא למפרע

מִזֵּינִן שְׂאוּמָרִים 'אֲבוֹת'? שְׂנֹאֲמָר (תהלים כט, א): "הִבּוּ לֵה' בְּנֵי אֱלֹהִים". נראה לי בס"ד מה שנקראים האבות בְּנֵי אֱלֹהִים על פי מה שכתב רבינו האר"י ז"ל בדרוש ראש השנה דרוש וא"ו, דשלשה שמות אֵל-אֵל-אֵל שהם גימטריא מִגֵּן [93=3×31] נרמזים בג' פעמים 'אֱלֹקִי' שיש בתפילת העמידה כמו שאומרים 'אֱלֹקִי אֲבִרְהָם אֱלֹקִי יִצְחָק וְאֱלֹקִי יַעֲקֹב' יעוין שם. נמצא ג' פעמים אֵל שיש בג' פעמים אֱלֹקִי האמורים על שם האבות הם רומזים לבחינת שלשה שמות אֵל בפני עצמו ולכן נקראים האבות בְּנֵי אֱלֹהִים על שלשה שמות אֵל הנזכרים על שמם בתפילת העמידה.

או יובן בס"ד כי האבות הם רגלי הכסא ו'אֱלֹהִים' גימטריא כָּסָא [81] ולכן נקראים בְּנֵי אֱלֹהִים כלומר בְּנֵי הַכָּסָא.

וּמָה רָאוּ לֹמַר בְּרֶפֶת 'הַשָּׁנִים' בְּתַשְׁבְּעִית? אָמַר רַבִּי אֶלְכָּסָנְדְּרִי: כְּנֻגַּד מִפְקִיעֵי שְׁעָרִים, דְּקָתִיב (תהלים י, טו): "שֹׁבֵר זָרוּעַ רְשָׁעִי". הקשה מהרש"א ז"ל כיון דפירש רש"י ז"ל דכל הפרשה נאמרה על מפקיעי שערים, אמאי מייתי רק האי קרא ד'שֹׁבֵר זָרוּעַ רְשָׁעִי' יעוין שם.

ונראה לי בס"ד משום דבהאי קרא רומז העונש שיעשה לו שלא יוכל להפקיע עוד מכאן ולהבא. והא דאותיות העומדים בראש וסוף התיבה נקראים זרועות, וכאן אמר 'זָרוּעַ רְשָׁעִי' משמע חד והוא אות עי"ן שבסוף שמו של רְשָׁעִי דאם מסיר אותו ישאר 'רֶשֶׁת' ורמז בזה שיעני אותו וישאר רֶשֶׁת, ואז לא יוכל לקבץ התבואה תחת ידו כדי ליקר השער. וזהו 'שֹׁבֵר זָרוּעַ רְשָׁעִי' הוא אות ע' כדי שיהיה רש ועני, וקראו בשם רְשָׁעִי שהוא בהפוך אתוון שְׁעַר, כלומר רשעתו אינה בעבירה של זנות וכיוצא אלא היא בענין יוקר השער של הדגן.

דף יח

שְׂכָחוּם וְחָזַר וְסִדְרָם. אין הכונה ששכחו סדר הברכות, דזה לא יתכן, דאפילו המון העם מתפללים כל שמונה עשרה ואיך ישכחום? אך הכונה ששכח הטעמים של הסדר, למה זו ראשונה וזו שניה וזו שלישית וכיוצא וכמו שסידרם הש"ס כאן בטעמייהו וגם שכחו טעמי הסדר שיש בהם על פי הסוד. **(תהלים קו, ב) לְמִי נָאָה לְמַלֵּל גְבוּרוֹת ה'?** לְמִי שִׁכְחוּ לְהַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ. מקשים וכי אנשי כנסת הגדולה היו יכולים להשמיע כל תהלתו, ואיך תיקנו כל זה?

ונראה לי בס"ד דאנשי כנסת הגדולה תיקנו דברים כנגד ספירות העליונים שיש לכל ברכה ושבח ספירה פרטית כנגדה והרי זה דומה למלך שיש לו כמה אלפים ורבבות ארמונים עד אין מספר ובא אחד וסיפר שיש בארמון אחד מן הארמונים כך וכך חדרים וכך וכך עליות אין זה גורע דאינו סופר כל החדרים ועליות שיש למלך בכל הארמונים אלא רק מדבר בארמון פרטי, אבל מי שבא לומר יש למלך כך וכך חדרים בסתם וכך וכך עליות בסתם שאינו מתכוין על ארמון פרטי הרי זה גורע, דבאמת אין מספר לחדרים ולעליות של המלך! וכן הענין כאן, והמניעה היא למי שמתכוין לקבץ שבחים הרבה מן הכלל ומן הפרט לזה אומרים סיימתנהו לשבחי דמרך.

הַמְסַפֵּר בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מִדָּאִי, נֶעְקָר מִן הָעוֹלָם. נראה לי בס"ד דאיתא באותיות דרבי עקיבא, בעבור השיר שמקלסין להקב"ה נברא העולם עיין שם, ועל כן שזה שהוא מרבה בשבח שחושב שמחזק העולם שנברא בעבור השיר לכך מדה כנגד מדה נעקר מן העולם.

מִלֵּה בְּסֻלֵּעַ, מִשְׁתוּקָא בְּתָרִין. נראה לי בס"ד בתוך אותיות 'סלע' במילואם יש 'מים' כזה: סמ"ך למ"ד עי"ן, וידוע מה שאמר רבי עקיבא לחכמים שנכנסו לפרדס כשתגיעו לאבני שיש טהור, אל תאמרו 'מים מים' (חגיגה יד:), נמצא יש מקום שאם יאמרו בו ב' פעמים מים צריך להשתקם, וזהו שאמר יש **מִלֵּה בְּסֻלֵּעַ** שהיא תיבת מים המונחת בתוך סלע ראוי לעשות בה **מִשְׁתוּקָא**, אם יאמרו אותה **בְּתָרִין** וסוד הנזכר שמנע מהם הכפל של 'מים מים' מפורש בדברי מהר"ז [מורנו הרב רבי חיים ויטאל] ז"ל בביאור (משנה אבות ו, א) 'כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ יַעֲוִין שֵׁם.

ועוד נראה לי דרך הלצה, אם יש שטר צוואה או שטר חוב או מתנה שכתוב בו תנו סלע לפלוני או חייב אני סלע לפלוני, ורוצה בעל השטר לזייף להוסיף אותיות ים על סלע, כדי שתהיה נקראת 'סלעים' שבדעתו לתבוע מאות ואלפים, לא תועיל לו ערמתו כי יכול בעל דינו להשתקין בתרין סלעים, כי יאמר מעוט רבים שנים. וזהו שאמר מלה בסלע, רוצה לומר אם תרצה להוסיף **מִלֵּה** אחת של ים במלת **בְּסֻלֵּעַ**, כדי שתהיה נקראת סלעים לשון רבים, עושים לך **מִשְׁתוּקָא** לתביעתך, **בְּתָרִין** סלעים שיפטר אותך בהם דיאמרו לך מיעוט רבים שנים.

מיהו צריך להבין למה נקטו שיעור 'סלע' לדבור? ונראה לי בס"ד כי תוכו של אדם כמו בור עמוק והפתח הוא הפה שיוצא ממנו הדיבור אך הדברים נחלקים לארבעה חלקים: שמדבר על עצמו, ועל זולתו, על העבר, ומדבר על עצמו ועל זולתו על העתיד, נמצא נחלק קרבו לארבע בורות לארבעה חלקים של דבור, לכך נקרא דבור - ד' בור, ולכן עשה ערך לדבור 'סלע' שהוא ארבעה דברים.

ובני ידידי כה"ר יעקב נר"ו פירש דידוע המלאכים דברו תביעתם על התורה בעבור חלק הסוד דוקא דשייך להם, וזהו שאמר **מִלֵּה בְּסֻלֵּעַ** ראשי תיבות **ס** ו **ד** ל **א**ו **י**ן **ע** שין, על זה היתה מלה של תביעה אך נשתתקו בתרין בשביל שנתן הקב"ה לישראל שתים חלקים ביחד חלק הסוד וחלק הנגלה דלא שייך במלאכים.

ועוד פירש מלה בסלע, דאמרו רבותינו ז"ל (קידושין לא.) כשאמר (שמות כ, ב) 'אֶנֶכִּי וְלֹא יִהְיֶה לִּי' רהרו אומות העולם על זה ואמרו לכבוד עצמו דורש! וזהו **מִלֵּה בְּסֻלֵּעַ** הוא דבור ראשון שהוא גבוה שבעשרת הדברות ולהכי קרי ליה סלע שהוא גבוה אך נעשה להם **מִשְׁתוּקָא בְּתָרִין**, כאשר שמעו דבור 'כִּפְדֵּאת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ', שצוה על כבוד האב והאם שהם שנים, דא חזרו והודו לדברות ראשונות עד כאן דבריו נר"ו.

מִנֵּין שֶׁקְרָאוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעֵקֶב 'אֵלִי'. יש להבין איך יצוייר זה בדעת? ונראה לי דלא קראו

אֶל־בסתם אלא קראו יִשְׁרָאֵל בנקוד סגול תחת האלף כזה 'יִשְׁרָאֵל' דאז יוצא בשמו שם אֶל ולא קראו כמו שם 'יִשְׁמְעָאל' דאין נקוד תחת האלף דעל כן אינו יוצא במבטא אות האלף אלא העין נדבק עם הלמד, וכאשר הוא כן בשם יחזקאל הנביא ע"ה ופירש דכתיב (בראשית לג, כ) 'וַיַּצֵּב שֵׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לוֹ: אֶל־אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל' רוצה לומר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל קרא שם אֶל כשקראו ישראל, ולכן אברהם שמו כפול, הרי יו"ד אותיות, ושם יצחק אינו כפול הרי י"ד אותיות, ושם יעקב כפול הרי כ"ב ושם ישרן בלא ווי"ן הרי כ"ו, ונמצא שם ישראל משלים ל"א אותיות כמנין שם אל.

דף יט

מאן דאמר (אסתר ט, כט): 'כלה', תקפו של אחשורוש. דכתיב (אסתר א, ד) 'בִּהְרָאתוֹ אֶת עֶשְׂרֵי כְבוֹד מַלְכוּתוֹ' דנמצא שהיה עשיר גדול ואיך יצויר שימכור אומה שלימה בעשרת אלפים ככר כסף? אשר אלו לא היו נחשבים אצלו אפילו בערך אבנים! ואם כן מוכח דהמן זייף באומרו שקנה אותם בעשרת אלפים ככר כסף, וכיון דזייף בזה זייף בכל ובטלו האגרות שכתב!

ומאן דאמר: מ' איש יהודי', תקפו של מרדכי שהיה לו כח מן יהודה ומן בנימין ובזה הכניע את המן שהיה בידו קטרוג מכח תמנע שלא קבלו אותה ומכח השבטים שהשתחוו לעשו וכמו שכתב מהר"י ז"ל דבכח איש יהודי דאתי מיהודה ביטל קטרוג תמנע, ומכח איש ימיני דאתי מבנימין שלא השתחוה לעשו ביטל קטרוג ההשתחוויה שהשתחוו השבטים לעשו.

ומאן דאמר: מ' אחר הדברים האלה', תקפו של המן כי בגאותו ותוקפו נתן עיניו לכלות הכל ובזה ממילא נעשה נס ההצלה מה שאין כן אם היה נתון עיניו במקצת היה עולה בידו. **ומאן דאמר: מ' בלילה ההוא', תקפו של נס** כי נזדמן אותה הלילה שהיתה מוחזקת בנסים גדולים מדורות הראשונים ולכך הצליח בה במעשה נסים.

ימה ראה' אחשורוש שושלתמש בכלים של בית המקדש? 'על ככה', משום דחשיב שבועים שגין וְלֹא אִיפְרוּק. נראה לי בס"ד נרמזו השבועים בזה דאות כף של ככה כפול ואם תסיר הכפל יהיו 'על ככה' אותיות 'ע' כלה' פירוש ראה שכלה זמן של 'ע' שנה ועל ידי כך 'ימה הגיע אליהם'? דקטל נשתי! שנעשה להם מהומה גדולה שנוסף אותיות ומה על אותיות מה ונעשה צירוף מהומה.

ימה ראה' מרדכי דאיכני בהמן? 'על ככה', דשוי נפשיה עבודה זרה. נראה לי נרמז זה בתיבת ככה שהוא מספר לוט [45] שהוא תרגום של ארירה, דאומרים ארור המן על אשר עשה עצמו עבודה זרה. 'ימה הגיע אליהם' רוצה לומר אותיות מה של גאולה [45], שמספרם גאולה שנעשה בה הנס.

ואומרו **ימה ראה' המן שנתקנא בכל היהודים 'על ככה' משום דמרדכי לא יכרע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה** והיינו ככה גימטריא 'לב אחד' [45], פירוש שהיה לו לב אחד, 'ימה הגיע אליהם'? 'נתלו אותו ואת בָּנָיו על הָעֵץ!' שיצאה נשמת בניו ברגע אחד בעבור זכות מרדכי שהיה לו לב אחד.

ואמר עוד **ימה ראה' אחשורוש להביא את ספר הזכרונות? 'על ככה', דזמנינתיא אסתר להמן בהדיה** נראה לי דדריש ככה על סעודה לשון דוק בבכי, 'ימה הגיע אליהם'? כי מן הסעודה נולד מעשה הנס.

דף כא

אַלְמֵלָא מִקְרָא כְּתוּב, אִי־אֶפְשָׁר לְאָמְרוּ, כְּכִיכּוּל, שְׁאֶפְלוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֵמִידָה. הכונה כי הנה קרא נתיב (הושע יב, יא) 'וַיִּבְדּוּ הַנְּבִיאִים אֶת־מֶלֶךְ דָּאִי אֶפְשָׁר לִשׁוּם נְבִיא לְרֹאוֹת פְּנֵי שְׂכִינָה, דְּכְתִיב עַל יַדִּי מֹשֶׁה רַבִּינוּ ע"ה בַּעֲצֻמוֹ (שְׁמוֹת לֵג, כ) 'כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחָי', אֲךְ יִצְוִיר לְעֵינֵי הַנְּבִיאִים אִיזָה דְּמִיּוֹן כְּדִי שִׁיּוּכְלוּ לְהַשִּׁיג הַנְּבוּאָה כָּל אַחַד לְפִי עֲרֻכּוֹ, וְכֻמוֹ שִׁכְתָּב הַרְמַב"ם ז"ל בַּהֲלָכוֹת יִסּוּדֵי הַתּוֹרָה, דְּכָל נְבִיאִי הִיָּה אִיזָה דְּמִיּוֹן לְגַדֵּי עֵינָיו לְפִי שַׁעָה, וְהַדְּמִיּוֹן הַזֶּה אִינוּ קָבוֹעַ לְאוֹתוֹ נְבִיא, אֲלֵא יִהְיֶה לְפִי אוֹתוֹ הָעֵנִין שֶׁל הַנְּבוּאָה דֹּאפִילוּ מֹשֶׁה רַבִּינוּ ע"ה לֹא רָאָה הַדְּמִיּוֹן שׁוֹה כִּי בֵּים סוּף נִדְמָה לוֹ כְּגִיבּוֹר וּבִסְנִי נִדְמָה לוֹ כְּזָקֵן וּבִאֲמַת אֵין לוֹ יִתְבָּרֵךְ דְּמוֹת וְצוּרָה אֲלֵא הַכֹּל יִצְוִיר לְעֵינֵי הַנְּבִיאִים כְּמִרְאָה הַנְּבוּאָה וְכִמְחֻזָּה לְפִי שַׁעָה וְאֵין דַּעְתּוֹ שֶׁל אָדָם מִבֵּין אֲמִיתוֹת הַדְּבַר, יַעֲוִין שֵׁם. וְכֵן הָעֵנִין כֹּאן, שֶׁהִיא נִדְמָה לוֹ כְּעוֹמֵד וְלֹא יוֹשֵׁב וְאֵף עַל פִּי שְׁבִאֲמַת הַצִּיּוֹר הַזֶּה שֶׁהִיא מִצְטַעֵר לְעֵינֵי מֹשֶׁה רַבִּינוּ ע"ה בְּסִינֵי אֵין זֶה אֲמִיתוֹת הַדְּבַר אֲלֵא הוּא דֶּרֶךְ דְּמִיּוֹן, עִם כָּל זֶה אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ אֲלֵמְלָא מִקְרָא שִׁכְתוּב לֹא הֵיִינוּ יְכוּלִים לְאוֹמְרוּ בְּפִינוּ, וְכוֹנֵת בַּעַל הַמֶּאֱמָר לּוֹמַר כִּי נִצְטִייר וְנִדְמָה לְעֵינֵי מֹשֶׁה רַבִּינוּ ע"ה כְּעוֹמֵד, לְלַמְּדֵינוּ דַּעַת בּוֹזָה שִׁיְהִי הָרֵב וְהַתְּלִמִּיד הַתַּחְתּוֹנִים שׁוֹיִם, שְׁנִיהֶם בְּעֵמִידָה אוֹ שְׁנִיהֶם בִּישִׁיבָה אוֹ שְׁנִיהֶם עַל גְּבִי קֶרֶקַע.

וְעוֹד נִרְאָה לִי בִּס"ד דְּלַעֲלוֹם לֹא הִיָּה רּוּאָה מֹשֶׁה רַבִּינוּ ע"ה בְּהַר בַּעַת לִימּוּדוֹ שׁוּם צִיּוֹר וְדְּמִיּוֹן בְּעֵמִידָה אֲלֵא רַק הִיָּה שׁוּמַע הַקּוֹל מְדַבֵּר אֵלָיו וּמִלְמַדוֹ, וְמָה שֶׁאָמַר לוֹ (דְּבָרִים ה, כז) 'עֲמֹד עִמָּדִי' אָמַר לוֹ בְּלִשׁוֹן זֶה הַמּוֹרָה כֹּאֲלוֹ הִיָּה הַקְּבִי"ה בְּעֵמִידָה, כְּדִי לְלַמֵּד לַתַּחְתּוֹנִים שֶׁתִּהְיֶה קְרִיאָתָם בְּעוֹמֵד. וְגַם לְלַמֵּד שֶׁלֹּא יִהְיֶה הָרֵב עַל גְּבִי מִטָּה וְתִלְמִידָיו עַל גְּבִי קֶרֶקַע.

מִיָּמוֹת מִשָּׁה עַד רֶבֶן גְּמִלְיָאֵל, הָיוּ לְמַדְיִן תּוֹרָה מְעֻמָּד. נִרְאָה לִי בִּס"ד הַטַּעַם כְּדִי לְהַטְרִיחַ עֲצֻמָּן בְּתוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (מְגִלָּה ו:): 'גְּעַתִּי וּמִצָּאֹתִי תִּצְאָנִי'.

אוֹ יוֹבֵן הָרַגְלִים רוֹמְזִים לְנִצָּחַ וְהוּד, וְהַתּוֹרָה נִתְּנָה עַל יַדִּי לּוֹחֹת שֶׁהוּא סוּד נִצָּח וְהוּד, וְלִמּוּדָה מִפִּי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שֶׁהֵם נִצָּח וְהוּד.

אוֹ יוֹבֵן הַגּוֹף שֶׁהוּא עוֹלָם קֶטֶן עוֹמֵד עַל שְׁנֵי רַגְלָיִם וְכֵן הָעוֹלָם עוֹמֵד עַל הַתּוֹרָה דְּכְתִיב (יִרְמְיָה לֵג, כה) 'אֵם לֹא כְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שְׁמַיִם וְאֶרֶץ לֹא שְׁמַתִּי' וְהַתּוֹרָה כּוֹלֶלֶת שְׁנֵי עוֹמְדִים שֶׁהוּא עֹסֵק הַתּוֹרָה וְגַם עוֹמֵד הַעֲבוּדָה דְּכָל הַקּוֹרָא בְּפִרְשֵׁת עוֹלָה כֹּאֲלוֹ הַקְּרִיב עוֹלָה' (מִנְחֹת קִי). .

אִי נִמִּי לִימּוּד הַתּוֹרָה מְעוֹמֵד יוֹרָה דְּרֹאוּי לְאָדָם לְלַמּוּד תּוֹרָה מִן הָרֵב שֶׁהוּא דּוּמָה לְמֵלָאךְ, דְּכְתִיב (מֵלָאכִי ב, ז) 'כִּי שְׁפָתִי כֶּהֱן וְשִׁמְרוּ דַּעַת וְהַתּוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מֵלָאךְ ה' צִבְּקוֹת הוּא, וְיִדּוּעַ כִּי הַמֵּלָאכִים אֵין לֵהֶם יִשִּׁיבָה לְמַעַלָּה אֲלֵא הֵם עוֹמְדִים דְּכְתִיב (זְכַרְיָה ג, ז) 'בֵּין הָעֲמֻדִים הָאֵלֶּה'.

רַכּוֹת מְעֻמָּד, קְשׁוֹת מִיָּשׁוּב. קֶשֶׁה יִתֵּן לוֹ כַּח שִׁיּוּכָל לְלַמּוּד גַּם הַקְּשׁוֹת מְעוֹמֵד מֵאַחֵר שֶׁהוּא בִּנְס הִיָּה שֵׁם שֶׁהִיָּה בְּלֹא אֲכִילָה וּבְלֹא שְׁתִּיָּה וּבְלֹא שִׁנָּה וְכִיּוֹן שֶׁהִיָּה עוֹמֵד שֵׁם בִּנְס בְּכַח אֲלֵקִי אִם כֵּן מָה הַפֶּרֶשׁ יֵשׁ לוֹ בֵּין יִשִּׁיבָה לְעֵמִידָה כִּי בִּאֲמַת אִינוּ עוֹמֵד שֵׁם בְּכַח טְבַעִי?

וְנִרְאָה לִי דּוּדָאִי לֹא יֵשׁ אֲצִלוֹ הַפֶּרֶשׁ וְרַק עֲשֵׂה לוֹ כֵּן שִׁילְמֵד רַכּוֹת מְעוֹמֵד קְשׁוֹת מִיּוֹשֵׁב כְּדִי לְלַמֵּד לַתַּחְתּוֹנִים שֶׁהִנְהַגְתָּם וְכוּחָן הוּא טְבַעִי שֶׁכֶּה יַעֲשׂוּ רַכּוֹת מְעוֹמֵד וְקְשׁוֹת מִיּוֹשֵׁב וּמֵאֵן דֹּאמַר שֶׁהִיָּה 'שׁוֹחָה' הֵיִינוּ כְּדִי לְהִרְאוֹת הַכְּנַעָה עַל דֶּרֶךְ שֶׁאָמְרוּ גְּבִי מֶלֶךְ בְּתַפִּילַת הָעֵמִידָה.